

VÖRÖSMARTY MIHÁL'

MUNKÁI.

ELSŐ KÖTET.

PESTEN, 1833.

TRATTNER-KÁROLYI' TULAJDONA.

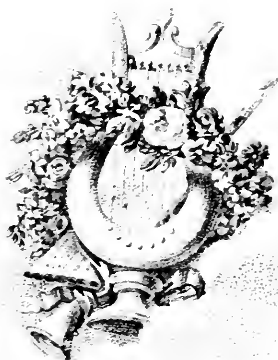
Czímlap

Szilágyi és Hajmásy.

VÖRÖSMARTY MIHÁL

VERSEI.

PESTEN. 1833.

TRATTNER-KÁROLYÉ TULAJDONA.

LIBRARY
MAY 7 1970
UNIVERSITY OF TORONTO

D A L O K.

A' TÜNŐDŐ.

Nyugszik a' szél, csendes a' hab,
De szivemben zaj vagyon;
Merre térjek, hol pihenjek?
Messze még a' part nagyon.

Messze mint a' boldog élet'
Visszafolyt jó napjai,
Mellyeket még nem zavartak
Ifjuságom' gondjai!

Nincsen már nekem vezérem,
Nincs hajómnak csillaga,
Melly felém a' szép egekből
Olly szelíden ragyoga;

Hol körűle bájsugárral
Új reménység terjedett,
'S szép szerelmem' édes álma
Hajnalodva repdesett.

Víg, derült volt akkoron még
A' magasban szép egem,
Itt is a' víz' tűkörében
Víg, derűlt volt az nekem.

Most setét, ha föltekintek,
Mert borúltak szemeim;
Itt is a' víz' tűkörében
Megzavarják könyeim.

Kelj te zúgó fergeteg, kelj,
Zúgd el e' bus életet;
Úgy is ennyi veszteséggel
Kedvem gyászra vettetett.

Kelj, 's az örvényes habokba
Szórd el égő csontomat,
Szórd, hogy a' szánó leányka
Meg ne lelje síromat.—

Hasztalan! még csendes a' hab,
De szivemben zaj vagyon;
Merre térjek, hol pihenjek?
Messze még a' part nagyon.

FÖLDI MENNY.

„Mennyet kell a' földön is keresni,
Mennyet! a' föld úgy is elveszendő,
Elveszendők, a' kik rajta élnek."

Elmenék én, és hiába jártam
Messze földön, a' hegyek' tetőin:
Nincsen ég a' földön, nem találtam.
'S ím hogy elfáradva dombra dőlök,
Dombra, Bodrog' csendes árja' partján,
Eljön a' lány ifju kellemében,
És eget hoz tiszta kék szemében,
'S oh, ki hinné, üdvözült gyönyörrel
Lelkem ott ül szeme' szép egében. —
Ne fuss lányka, oh ne fuss előlem,
Vagy ha elfutsz, zárd be kék szemeidet,
Hogy belőlök lelkem el ne veszszen,
El ne veszszen, mint az árva gyermek,
Kit vadonba kerget mostohája.

A' SZERELMES.

Hasztalan van olvasásom:
Nyugtot nem lelek;
Munkátlan toll áll előttem,
'S puszta levelek.

Minden szónak kezdetében
Szép neved ragyog;
Ott van minden kis vonásnál
'S rám felmosolyog.

Zaj, tolongás nem segíthet:
Képed benne van;
A' magány sem: képed ott is
Üldöz untalan.

Ah nem tudlak elkerülni,
Mert szivemben vagy;
'S szép, mint hajnal' szép világa,
De — kegyetlen vagy.

A' CSERMELYHEZ.

Oh selyme a' vizeknek,
Kis csörgeteg,
Víg árja nedveidnek
Hová pereg?

A' titkos völgynyilatnál
Mi vár, mi von,
Hogy dőlsz, mintha te volnál
A' Balaton?

Mért, mintha nászra lejtne,
Kereng habod,
'S zeng, mintha dalt rebegne,
Kis oldalod?

Tán szebb virág virágzik
A' völgy' ölén?
Tán szebb nap' fénye játszik
Hüs rejtekén?

Vagy Emmi' rózsaképe
Hajnallik ott,
Hogy olly nagyon siet le
Futó habod?

Oh fuss, 's ha habjaidban
Enyhűl alant,
'S mint csillag, keble lassan
Leáldozand;

Oh vidd e' rózsabimbót
Vidd lejtve le,
Gyengéden szíve' halmát
Illesd vele.

Mondd hogy ki téged külde,
Az én vagyok,
Hogy lánggal égék értte
'S hogy sorvadok.

'S ha erre meg nem indúl
Szánó kegye,
Zúgjad, hogy szíve márvány,
Mint kebele.

A' VÖLGYI LAKOS.

„Zöld fürtözettel
Feszűl az égnek
A' hegy tövéből
Egy hársfasor.

Alóla lassan
Zuhogva csermely
Szakad siralmas
Lakom felé;

Ott nyugszik, ottan
Kél hajnalarczu
Tündér alakban
Vezér tüzem,

A' szöghajú lány;
Szép mint kelő nap,
'S mint a' lenyugvó,
Ollyan szelíd.

De mit tünődöm?
Nem tudja, vagy tán
Ha tudja, nem szán,
Hogy szenvedek.

Ah a' futó szél
Elkapja szómat,
A' hab könyűmet —
De nem felé.

Nem jut fülébe
Keservem' hangja,
Nem ér szivéhez
Nyögő szivem."

Ekkép panaszlá
Bús andalogva
A' völgy' lakója
Gyötrelmeit.

'S haj! a' futó szél
Elkapta hangját,
A' hab könyűit
De más felé.

A' csermely' árját
Tenger nyelé be,
A' szél' fuvalmát
Zugó vihar;

'S most sírja mellett
Bús zöngelemmel
Szél és patakzaj
Sohajtanak.

A' SZERELMETLEN.

Fájdalmasan folyt sok napom ifjuság'
Szép kezdetében bús szerelem miatt;
Örömtelen foly alkonyában
A' szerelem' lobogása nélkül.

Elhűlve bolygok zöld tavasz' ékein,
Nincs annyi lelkem mint egy az ágakon
Repkedve játszó kis madárnak,
Melly rövid álmairól danolgat

És híja társát, csalja szerelmesen
'S minden kicsin toll rajta örűl, keserg:
Én a' telek' vad pusztaságát
'S hordozom a' jegeket szivemben.

Oh ifjukornak bíboros istene!
Még nincs-e tiltva visszamosolyganom
'S tündér szerelmek' rózsaberkén
Szednem az égi gyönyör' virágit?

Oh add meg ismét a' zokogó panaszt,
A' fájdalomnak kínait, édeit,
Adj egy sohajtást — 's életemmel
Hagyd lobogó tüze köztt enyészni.

K. M'. DALA.

Zöld ágon kis gili
Zokogva búg,
Mert társát nem leli;
'S mindegyre búg.

„Kis gili, ág felett
Ne búgj sokat,
Kincsinke kis szived
Majd megszakad."

Zöld ágon kis gili
Csak búg, csak búg:
A' völgy jajjal teli
Utána zúg.

A' hajnal elmegyen,
Az este jön,
'S gilicze mereven
Ül ágközön,

„Megmondtam, kis gili,
Ne búgj sokat;
Szerelmes kis szived
Im megszakadt."

A' HITLEN.

Láttam: megindúlt a' tavasz, illatos
Szellő kerengett zöldesedő nyomán;
Reszketve megnyiltak virági
Harmatosan ragyogó kebellel:

Láttam; de téged, oh tavasz' angyala
Nem láthatott még vágyakodó szemem:
Nélkűled élek a' virányban,
Nélküled ér kora hervadása.

Jer: visszatér a' könnyü tavasz veled:
Mosolygj: fölélnek holt növevényei;
Jer: lábaidnál elterülnek
A' füvek és remegő virágok.

Vagy tengeren túl menjek-e értted el?
Tüzet vető bércz fekszik-e őrödűl?
Hová veszél? vérrel halállal
Menjek-e zárt utadat kitárni?

Lankadj, merész szív! Vissza nem adja őt
Véred, halálod. Tengerek és hegyek
Útját nem állják kedvesednek:
Ő maga fut hiteszegve től ed.

Oh mért csalál, szép képzelet, engemet?
Ifjú eszemben mért okozál zavart,
Most eltemetsz itt, 's vég szavammal
El hagyod a' szeleket röpülni.

Majd egykoron tán pusztai halmomon
Megáll az ifjú sajnosan, és borult
Szemét lesütvén, rólam ekkép
Emlekezik keserű szavakkal:

„Boldogtalan, mint vára setét eszed?
Az égi szellőt mért öleléd mohón?
Nem égi vagy, lám most is a' jó
Föld takar el, nem egek' határa.

Öleld meg a' mit juttat az alkalom.
De már örökké elnyugovál, 's tudom,
Nincs a' mi vissza híjon onnan,
Hol szünetét leli szenvedésed."

Igy szól, 's tovább megy; rajtam azonban a'
Hantok tövissel rakva vadulnak el,
És nem lesz a' ki szánakozva
Rózsafüzért tegyen a' tövisre.

A' FELLEGEKHEZ.

Háborogva, csüggedezve
Állok a' sik' közepén,
Új keservvel, új bánattal
A' bejött év' kezdetén.
Búsan nézem a' fölöttem
Elvonúló felleget,
'S a' fuvalmat, mellyet éjszak
Zúgva délnek ereget.

Óh az égnek fellegével
A' vad éjszak' vad szelével
Délre sóhajt e' kebel —
'S ott talán már a' lyány' szíve,
Hű szivemnek rég nem híve,
Mást vidámít, mást ölel.

A' SZÉP LEÁNY.

Hó, vagy hab, vagy csillag rémlik
Ott a' völgy' ölén?
Nem, nem, más az: a' mit véltem,
Csalfa tűnemény.

Hónak, habnak, és csillagnak
Nincs fodor haja:
Szép lány fürdik a' patakban
'S a' szép lány' haja.

Milly csábító mozdulattal
Hajtja meg fejét,
Kis virágot tart kezében,
Parti növevényt.

Játszva súg a' szél fülébe
Kedves titkokat,
Játszadozva hajt fejére
Rezgő ágakat.

Ág ha volnék, meghajolnék
Én is szívesen,
A' szellővel rálehelnék
Titkon, édesen.

Gyenge tagjait csókdossák
    Fürge halfiak;
Rá bámulva meg-megáll, és
    Nem zúg a' patak.

Haj! magam is beh megállnék,
    Volnék csak patak!
Vagy bárközttetek lebegnék,
    Boldog halfiak!

Kis hal lenni meg nem szünném
    Míg ő ott mulat,
Csókkal élnék, csókban lelném
    Szép halálomat.

Vagy mi ez? Hah hogy szemeim
    Igy megcsaltanak!
Hozzá képest, a' mi szépnek
    Látszott, holt alak.

'S mennyivel szebb más élőknél
    Árnyék képzete:
Annyival szebb árnyékánál
    Élő termete.

Mert csak képe termetének
    És árnyéka az,
Melly a' vízben habnövésű
    Lányként hajladoz.

Ott a' parton andalogva
Fenn áll szebb maga:
Ő a' szívnek, szerelemnek
Tündér csillaga.

A' SZÁNAKODÓHOZ.

Szánsz ha titkos búm' könyűit
Folyni látod arczomon,
Szánsz ha bánatom kitörve
Nyög keserves ajkamon;
De nem indíthat szerelmet
A' könyű 's panasz:
Részvevést gerjeszt csak — ah de
Nem szerelem az!

Ha vidámságom felébred
A' remény' sugárira,
'S elmerülve nézek arczod'
Andalító bájira:
Mintha lágyulnál, enyelgve
Látszol inteni,
Haj csak látszol! — úgy miként én,
Nem tudsz érzeni!

Míg van épség napjaimban,
Míg virágzik életem,
Míg doboghat 's gerjedezhet
Érted aggó kebelem;
Addig, Édes! tégy velem jót,
Ó ne szánj, — szeress!
Szánhatsz, majd ha nyugtot e' szív
Síron túl keres.

A' LANTHOZ.

Rég pihensz, lantom, szerelem' dalától,
'S húrodon váltig remeg a' csaló kéj;
Zengj; de bú többé le ne nyomja hangod'
Tiszta folyását.

Csendesen mint fut habon a' tünő szél,
Zengj te is lassú szomorogva, 's veszszen
Hangzatod, mint vész öröm és szerelm e'
Puszta kebelből.

A' leány szép volt deli termet által,
Mindeneknél szebb ragyogó szemével,
Szűz mosolygását öröm és nemesség'
Bája emelte.

Fény 's homály küzdött enyelegve arczán,
Mint nap és éj küzd derülőded ormon,
Hol közöttök szép sugarával a' menny'
Hajnala fölkél.

Nemtanult szózat vala lágy beszéde,
Egyszerűn jött az repeső szivéből;
Titka sem volt még, csak enyelge a' kis
Gondolatokkal.

Ekkor eljött a' hevület' korában,
'S könnyü szemmel rajt' mulatott az ifjú,
És örűlt a' rá ragyogó szemeknek
Égi világán.

És magán járt a' susogó ligetben,
Éneket dallott szive' kis tüzéből,
Boldogot, millyen maga volt, 's szerelmét
Zengte hegy és völgy.

A' napok tüntek, tüze lángra gyúladt;
Belsejét gond és epedés szakasztá,
'S ah kitől venné örömét, nyugalmát —
Hülve van az már.

Hülve van hozzá. De hová merűltél
Bánatok' kínos zavarába, lantom?
Szűnj meg, ah nem sok nap után a' gyászos
Fűz fog emelni.

Ott pihentedben hideg éji szellő
Jő reád, és dalt morog a' halálnak,
'S én sok inségek' fia, hangjaidnál
Csendesen alszom.

KÉRELEM.

Mást sugár nagy termet hódít,
Mást a' kisdedebb.
Kérded, Emma, én előttem
Mellyik ékesebb?
A' mit tudsz, mit kérded álnok?
Ollyan, mint te vagy.
Olly sugár, olly teljes, olly ép,
Sem kicsiny, sem nagy.

Másnak barna haj' homálya
Hószin vállakon,
Másnak göndör szőke tetszik
Hajnal arczokon.
Engem, Emma, szög haj éleszt,
Szög, mint a' tied;
Hóvilága szűz kebelnek,
'S arcz, mint a' tied.

Soknak mennye a' bogár szem,
Soknak a' kökény:
Sem bogárért, sem kökényért
Nem hevűlök én:
Emma, szép szemed' hatalmát
Szó nem festheti;
Illy egy pár szem, e' hű szivet
Illyen égeti.

Csókra termett 's kész mosolygó
Ajkat kedvel ez;
Annak gyors kell és vidám, melly
Inkább zengedez.
Olly mosolygás, mint Emmáé,
Melly országot ér,
Néma, vonzó, fejedelmi:
Ollyra gyúl e' vér.

Sok kegyes szív' érzetének
Hódol örömest,
'S melly nem enged, attól eltér,
Újnak hányva lest.
Én keménynek, törhetetlen
Szívnek hódolok,
Emma, mint te, olly negédes
Szívért hamvadok.

E' negéded, szép leányka,
Tart-e még soká?
Mondd-meg, kérlek, kényszerítlek,
Ha nem tart soká;
De ha kebled víhatatlan,
Emma, meg ne mondd,
Ha csak engem zár ki, Emma,
Emma! meg ne mondd.

EGY ÍROTT NEFELEJTS ALÁ.

Mellyet egykor hű kezekkel
Szedtem a' mély völgyeken,
Elhervadt már, 's új virágot
A' tél nem nevel nekem.

Még is küldök egy virágot
Nem virágzót, nem élőt;
De jelentő képzetében
Bús szivemmel egyezőt.

Vedd, és tedd el titkaidhoz
A' futó év' kezdetén;
Légy vidám 's boldog helyettem,
Boldogtalan vagyok én.

A' HALDOKLÓ LEÁNY.

Mért, könnyü lebel,
Mért játszadozol te ölemben?
A' sárga levél
Kit szárnyad emel,
Nem zseng soha több kikeletben;
Hamvadni fog az vadon út' közepén;
Bús pályaközépen ugy hamvadok én.

A' melly hitet ád
A' had' fia, büszke, nem őrzi;
Meghajtja lovát,
Nem nézi nyomát,
Bár azt hive' tört szüve vérzi.
Elvetve, magamban, erőm' fogyatán
Ah merre bolyongjak az álnok után?

Kelj, nyúgati szél!
Sirhalmomi gyásznak elég jel
A' sárga levél
Kit szárnyra vevél;
Azt tedd le poromra, 's repülj el.
Légy mint harag és boszu fútta vihar,
Rontó, zajos és szilaj: érd be hamar.

És majd ha megyen
Szállongva virágra virágról,
'S a' régi jegyen,
Mint hűlt idegen,
Nem gondol az eskü' szaváról,
Ezt zúgjad utána, míg el nem enyész:
„Nézz vissza nyomodra, te büszke vitéz."

A' HAJNALHOZ

Szépen hasadsz a' támadat' ormain
Oh puszta tájnak hajnala! hűs szelek
Lengnek ki nyílt rózsás öledből,
'S víg öröm ül piros arczaidban:

De nem vidítják lelkemet ékeid.
Vigasztalatlan térek elődbe: im
Keserv borong sötét szememben,
'S éltem' erét epedés zavarja.

Ah tán vidámabb lészsz nekem egykoron,
Ha majd utósó kínom után derűlsz,
Tul a' porok' bajos világán,
A' temető' komor álmain túl.

Bús fellegével nem fedi ott homály
Arany hajadnak szálait, és ha köny
Omol szemedből, égi harmat
Lészen az, égi öröm' könyűje.

Ha ottan egykor lelkem elébe lengsz,
Többé le nem húny mennyei csillagod:
Örök leendesz, mint az isten,
A' ki körül mosolyog világod.

Jobb angyalomnak szárnyai födnek ott,
'S szent hangzatokkal ömledez ajka rám;
A' földi élet, vad zajával,
Messze marad nyugovó fülemtől.

Kivánatim nem gyötrenek el, szorúlt
Sohajtozások nem törik e' kebelt,
Elszáradoznak búm' siralmai,
'S a' komor emlekezet lenyugszik.

De hol tünődöm? föld' porain, szegény!
Ah hát halálig tart-e ez érzelem?
Holtig kerülsz-e oh leányka
A' szivekig ragyogó szemekkel?

A' MAGÁNY.

Ő az! e' szív' választotta,
A' legédesb lány,
A' ki ott a' sokaságban
Áll zöld part' fokán.

Ő az! angyal jó szivének
Szép követjei,
Szerte járnak a' seregben
Félénk szemei.

'S mindenütt van, mindent eljár
Szeme, mint villám:
Egyre nem mer rá találni,
Egyre, csak reám.

De ha távol elmaradt a'
Zajló társaság,
És fölénk a' szent magányban
Hajlik biztos ág;

Akkor nem tilkolt örömmel
Nyilnak karjai,
Csókkal, édes szózatokkal
Ömlők ajkai.

Akkor, a' mit rég epedve
Vártam, meglelem:
Szép ölében álmadozni
Hágy a' szerelem;

'S éljük, míg az ér sietve
Űzi habjait,
Visszahozhatatlan órák'
Boldogságait.

HELVILA' HALÁLÁN.

Álom, álom, édes álom!
Altass engem, légy halálom!
Hadd álmodjam Helviláról,
Szép szeméről, szép hajáról,
'S ékes arcza' hajnaláról.

Álom, álom, édes álom!
Altass engem, légy halálom!
Ah, csak míg te altatsz engem,
Addig nem gyötör szerelmem;
Addig érzem őt ölemben,
Addig állok vele szemben,
Ah, csak addig nem tudom, hogy
Szép alakja por között fogy,
Por között a' síregben,
És mind mélyen és mélyebben
'S romlottabban száll alá.

Ott, hol Rába' gyors vizében
Rázza árnyékat a' szélben
Két sudár fa, és virágzó
Ágain zeng bús madárszó;
Ott van dísze a' világnak,
Helvilája bús Csabának.

Ott van, 's nem bocsát magához,
'S nem siet fől karjaimhoz,
Hallgassam, vagy kérdjem őt bár,
Nem hall többé, nem felel már —

Álom, álom, édes álom!
Altass engem, légy halálom,
Légy halála életemnek,
'S élte haldokló szivemnek.

V Á G Y.

Mit késel, oh lányka,
E' szívre omolni?
A' hév szerelemnek
Hév csókkal adózni?
Mit rejted előttem a' gyönge kebelt,
'S vonsz kellemeidre, te csalfa, lepelt?

Ah hagyj betekintnem
A' rózsaligetbe;
Hagyj részeg örömmel
Elhúnynom öledbe.
Ah hagyd megizelnem az édeni bájt,
Hagyd szívnom ez ajkat, ez isteni szájt.

A' messze jövendőt
Aggódva ne nézzed:
Hosszú örömekre
Mi kurta ez élet!

Nézd nyomtalan a' sebes óra halad,
Elmult napokat soha vissza nem ad;
'S a' rózsa, ha szép kora múlva, lehull.
Méh nem szedi mézeit hamvairól.

A' SZEMEK.

Szép szemek! bár hol ragyogva,
Kérdésemre szóljatok,
Pillantással, szűz kegyessel,
Mert pillantás szavatok;
Én, ki már egyet vesztettem,
Mást keresni menjek-e?
Mást keresnem nincs-e tiltva?
Válogatnom szabad-e?

A' szem, mellyet én szerettem,
Melly szivembe tőrt vete,
Nem volt sem világos ég szín,
Sem borongó fekete.
Nyájasabb a' feketénél,
Gyenge képnél tüzesebb,
Gyorsabb ennél, hívebb annál,
Andalítóbb 's csendesebb.

Mint egy ébredő tavasznak
Bujdosó szép csillaga,
Ollyan volt az, földieknek
Boldogabb ég' záloga.
Most, ah, az már elborúlván,
Még ha valasztás lehet,
Mit szeressek, mit dicsérjék?
Fekete, vagy kék szemet?

A' kék, tiszta szép mezőjén
Mennyet ígér, mennyet ad,
Ott hol még vidám az elme,
A' szív tiszta és szabad;
Ott epedve, egymást értve
Két szelíd szövetkező —
Képzelem, mert sejthetém már,
Milly megáldott szerető!

A' boldog hív új reményét
Kék szemekben tűkrözi,
Ah de a' nem boldog abban
Veszteségét temeti:
Én, kit annyi szenvedéssel
Megrakott a' földi lét,
Mit zavarnám bánatimmal
Kék szemek' szelíd egét?

A' borongó feketében
Látom gyászos multamat,
Újra látom földerűlni
Semmivé lett álmomat.
Ott éjfél küzd nap' delével,
Egymást győző hatalom,
'S melly szép látni harczaik köztt,
Mint mosolyg a' fájdalom.

Ezt ohajtom, ezt dicsérem
Én, ezt a' gyász feketét,
Melly sötét fölségben úszsza
Hóvilága' tengerét.

A' SZÉP VIRÁG.

Milly vad az, milly zordon, a' ki
Szép virágot nem szeret!
Szép virág az én világom,
Az nyit bennem víg eret.

Ártatlanság' tiszta színe,
Hófehér a' levele,
Hév szerelemnek lakása
Rózsaszínű kebele;

És remény' vidám sugára
Kis tövének gyenge szára,
Így virágzik ő nekem;
Éltem, álmom, mindenem.

Egy kis méh szelíd alakban
Járja szüntelen körét,
Ott repes, zeng víg örömben,
Nála tartja lakhelyét.

Este fekszik kis tövéhez,
Róla hímzi álmait,
Reggel ébred, 's harmatával
Tölti mézes ajkait.

Délben szellőt csal reája,
Hüs vizet visz gyenge szája,
'S a' döbörgő vész előtt
Véd bokorba rejti őt.

Oh ne vessétek szemembe!
Napjaimnak társai,
Mintha hallgató szivemnek
Nem volnának vágyai.

Egy van, ah de a' virító
Tájra messze elröpült,
Vissza hínám, nem jöhet már:
A' virághoz édesült.

A' kis méh ez én egy vágyom,
Szög leányka szép virágom:
Melly vad az, ki nem szeret
Szép virágban illy kegyet?

HELVILÁHOZ.

Miért jelensz meg álmaimnak
A' déli tájak' völgyiből?
Oh lány, mosolygó ajkaiddal
Miért jelensz meg álmaimnak,
Ki tőlem ébren elhajolsz? —
A' legvidámabb hajnal arczidon,
Szemedben a' szép csillagok' sugára,
Ruháid ezüstös fellegek
Az est' fuvalmán ringadozva:
Így jősz keservim' éjjelén,
Szebb, mint szerelmek' asszonya,
Nyájasb az égnél, a' földnél kegyesb;
Jősz, 's rám hajolván karjaid,
Rám tündökölvén tűzszemed
Elűzöd éjét bánatimnak,
Apasztod árját könyeimnek
'S víggá varázslod éltemet. —

De hol vagy? Ah csak álmaimnak
Jelensz meg, eltünsz álmaimmal
A' déli tájak' völgyibe.
Pirulni látom a' hajnalt, egén
Ragyogni ékes csillagát;

De Helvilát, az édes ajkút
A' szép egek' szinén, a' csillagok'
Sorában, a' gyors fellegek köztt,
Ah nem találom nem sehol.
Boríts el álmok' éjjele,
Boríts el inkább engemet,
'S burkolj sötétes fátyolodba
'S te jőj el égi kellemedben,
Oh jőj megint el, kedvesem!
És rám hajolván karjaid,
Rám tündökölvén tűzszemed,
Tedd végtelenné álmomat!

A' SZELLŐHÖZ.

Súgd meg nekem, kis fúvalom!
A' lányka' almait;
Te láttad és kisérted el
Hogy hantra dőle itt.

Midőn fölötte bujdosott
Esthajnal' csillaga,
'S elnyúgován sugárinál
Itt szunnyadott maga,

Midőn én búmban elhagyék
Virágot és tavaszt:
Melly álmot akkor álmodott,
Jó szellő! súgdmeg azt!

Oh abban fekszik párosan
Élet 's kinos halál:
Élet, ha rólam álmodott,
Ha másról, kín 's halál.

De élni kell, vagy halni már,
Közép itt nem nyugaszt,
Szellő! melly álmot álmodott:
Oh sugd nekem meg azt.'

A' SZERELEMHEZ.

Még egyszer, szerelem!
Érezzem lángodat,
Még egyszer édesen
Gyötrő hatalmadat.

Add vissza búmnak, ah,
Lánykám' hajfodrait,
Csábító két szemét,
Mosolygó ajkait.

Hagyj andalogni még
A' rózsás arczokon,
A' tőlem elragadt
Olly égi bájakon;

Hogy majd ha száll a' nap
'S a' csendes este jő,
A' hold' sugárinál
Derengvén a' mező,

Epedve várjam őt
Szerelmi gond között,
Mint vártam egykoron,
Míg lángom üldözött.

És lássam a' jövőt
Képzelmem' szárnyain,
Mint volt nyiló kora'
Legelső napjain;

És halljam őt, gyönyör
Hatván meg lelkemet,
Zengő eziistszavát,
Ez egy szót hogy „szeret"!

'S akkor ha megszakadt
A' tündér szép alak,
Utána mély sohaj
'S könyűim szálljanak.

Még egyszer add nekem
Érezni lángodat,
Még egyszer édesen
Gyötrő hatalmadat,

'S a' puszta éveken,
Hol rózsa nem virúl,
Emléked, szerelem!
Legyen virágomúl.

A' MAGYAR KÖLTŐ.

Jár számkiüzötten az árva fiú,
Dalt zengedez és dala olly szomorú,
Olly édes-epedve foly ajkairól,
Hogy szikla repedne hegy' ormairól.
Zeng tetteket, a' haza' szebb idejét,
A' régi csatákat, az ősi vezért,
'S zeng rózsaszerelmet: a' lányka' haját,
A' szép szemet, arczot, az ifju' baját;
'S míg a' dal epedve foly ajkairúl,
Bús éjbe az arcz, szeme könybe borúl.

„Jó gyermekem! a' haza' szebb idejét,
Elmult az örökre! ne zengjed.
Ah ifju nem érez, a' lányka nem ért,
És nincs koszorúja szerelmeidért:
Némuljon utána keserved.
Vagy zengj, de magadnak, örömtelenűl,
Hol vad sas az éjjeli bérczeken űl,
'S a' bús dali bért
Tűzd árva fejedre, az árva babért.“

És így koszorútlan az ifju megyen,
Nem tudva hol napja, hol éje legyen,
'S míg honna bolyongani hagyja, kihal
Bús éneke tört szive' lángjaival.

„Född, vad fa! örökre az ifju' nevét,
Kőszikla! te zárd kebeledbe szivét,
'S tán csendes az álom az élet után,
Zengd álmait éjiden oh csalogány!"
Szól, 's nyugszik azóta vad árnyak alatt,
Hol farkas üget le, az őzfi szalad,
'S vészekkel üvöltve jön a' nap elé,
Villámokat ontva megy ágya felé.

De feljön az ormokon a' teli hold,
Csillagseregével az éjbe mosolyg:
Oh ifju! mi álmod az élet után?
Szép álmokat énekel a' csalogány,
'S már nem fut az őzfi, az ordas eláll,
'S ott szendereg a' vihar — álmainál.

EPIGRAMMAI KÖLTEMÉNYEK.

VERSKOSZORÚ.

A' koszorú gyengéd szövedék sokféle virágból,
Szép is mint a' lány melly szövi, hervatag is.
Mink mikor ezt szabad elméből 's gyors gondolatokból
Fűzzük, nem keresünk általa büszke nevet:
Vajha csak a' rövid év' tavaszát fentartani tudja,
'S dísz legyen ifjúnak 's szép hajadonnak ölén;
Hogy mikoron dereit künn már hullatja is a' tél,
A' mulató kedv itt még ne találja telét.

SEJTÉS.

Messze az elmúltak' honnába kivánkozik e' szív,
'S a' zajgó kebelen visszasohajtva dobog.
Sejti szorultában örömének megszakadását,
'S a' mellytől retteg, sínli előre sebét.

EGRI BOR.

Ittanak a' hősök 's egyik így pendíte: „török vér!"
„Hagy folyjon" mondá hévvel az egri Dobó.
'S folyt az azóta határ nélkül; 's a' barna pogány vér
'S lelke Dobónak forr lángboraidban, Eger.

KISFALUDY KÁROLY' SÍRVERSE.

Kisfaludyt ne keresd e' keskeny sírban, o honfi!
'S a' rövid élet után holtnak örökre ne véld;
Itt csak elomlandó tetemeit jelelék ki baráti:
Fenn van időt múló szelleme műveiben.

A' HÍVTELENRE.

Gyászolom a' hitlent, 's nem színlett gyászom örök lesz;
    Él ugyan ő; de nekem szívben örökre kihalt.
Lássa meg a' kora gyászt maga is, 's érezze keservét,
    'S olly feketék legyenek napjai, mint ez a' szín.

A' BOLDOG.

Bírlak-e? vagy csábúlt szemeim' játéka ime' kéz,
És e' hókebel és e' piczin édes ajak?
Illat-e ez, mellyet beszivok szomjamban aléltan?
'S mellynél olvadozok, láng-e ez angyali szem?
Úgy van! egész tündér ország' bűbája körűlfont,
'S én gyönyörérzékből istenek' álma vagyok.

A' NÁNDORI TORONYŐR.

Hasztalanúl küzdött, nem tudta leverni fokáról
A' zászlós törököt Nándoron a' magyar őr.
„Vagy te ragadj engem, török, a' mélységbe magaddal,
Szóla, vagy én húzlak büszke jeleddel alá."
'S egyszersmind megölelte merőn a' holdemelő tart
'S száz öli fenségről szörnyü halálba rohant.

AZ ELZÁRKOZOTT.

Kertem alatt ha kimégy a' rétre, leányka, 's az ajtót
Zárva 's szökőkutamat víztelen állva leled;
És zaj nélkül az ernyőket, hol máskor öröm zeng,
'S pusztán a' szerelem' játszadozása' helyét:
Vissza ne térj, kedves! idegennek nem vagyok én honn;
Téged, csak jőj, kert 's kert' ura várva fogad.

JELENKORI SZERELEM.

Állhatatosság a' szerelemben, aranykori hűség,
Merre vagy a' földön, vagy mi hazába kelél?
Most a' lányka ruhát 's szeretőket vált mosolyogva,
'S új széphez vígan távozik a' szerető.
Így mind a' két fél a' rögzött roszban egyenlők:
Hitlen lánykáért hittelen ifju hevűl.

BUDAI TEMETŐ.

Hamvait e' környék fedi a' szent keblü VIRÁGnak,
Sírja fölött régen kis fakereszte bedőlt:
Emléket neki egy jobb kor fog tenni, öröklőt,
'S azt, hogy hű fia volt, a' haza jegyzi reá.

HŰSÉG.

Lányka! miért ez elázott arcz, e' harmatozó szem?
Mért e' fájdalom? e' szív' dobogása kiért?
„Sírban atyám, érette könyűm 's e' fájdalom értte;
De szivem és e' szív' hű dobogása tiéd.“

TITTEL' HALÁLAKOR.

Téged, egek' 's csillagkoronák' éjféli barátját,
A' föld' fellegein túl rideg ormi lakót,
Hogy közelebb jutnál, a' csillagok' ősura, téged
Tittel! ohajtásid' tűzseregéhez emelt;
Ah de utánad gyász maradott. Most felmegy az útas,
'S nem leli, mellyet várt, lelke az égi gyönyört:
Puszta halommá lőn az imént meglelkesedett szirt,
'S néma jegy a' csillag, melly megyen orma fölött.

AZ ÚJÍTÁS' ELLENSÉGEIHEZ.

Tí, ti az újítás' megrögzött ellenezői,
Ösmerlek, ránczos homloku tisztes urak!
Láttalak: agg bundáitokat lehajítva szugolyba,
Ittatok új bort és ettetek új kenyeret.
'S nem kérétek-e mind egyaránt új 's ifju menyecskét?
Szégyen! az új hold is fönn vala lakzitokon.

IZMÉN' SÍRJÁRA.

Sok szívnek gyötrelme mig élt, gyötrelme hogy elhalt,
A' gyönyörű Izmén nyugszik e' hantok alatt.

CSÁK,

SZOMORÚ JÁTÉK KISFALUDYTÓL.

Fölkele Csák, 's nagy lelke' szavait maga zúgta hogy írnák,
'S a' költő azokat jegyzeni kezdte híven;
De bele fáradt a' félisteni műbe, 's azóta
Csák komor és hallgat kedvese' hamvainál.

EGY JÁMBOR SZERZETES' SÍRVERSE.

1.

Itt nyugszik Cseri Pál, szent szerzet' tagja az úrban:
Benne, míg éle, az úr lel vala megnyugovást.

2.

E' helytt szentinek a' szent férfiu zenge solozsmát:
Most pedig ő neki zeng mennyben az égi sereg.

EGY KÖVÉR VENDÉGFOGADÓSRA.

Itt nyúgszik Haspók, 's örömest, ha zabálni lehetne, —
Testét egy buzatár' potrohos öble fedi.
Mennyi baromfihalált okozott ez időnek előtte!
Jajjaikat most is hallani sírja fölött.

TŰZ ÉS VÍZ.

Egy tűz van csak erős és egy víz' árja hatalmas,
Melly sziveket gyujt, melly szívbeli lángokat olt:
Mind kettőt szemeidbe, oh némber! az istenek adták:
Mennyei szikra amaz, mennyei harmat emez.

PUSZTASZER.

Pusztaszer a' nevem, itt szerzett törvényeket Arpád
Hőseivel, 's a' hont bíztos alapra tevé.
'S áll az azóta kilencz századnak véridején túl;
Várja virágzását 's vajha ne várja hiún!

PÁZMÁN.

Pázmán, tiszta valóságnak hallója egekben,
Megtért térítő állok az isten előtt;
'S hirdetek új tudományt, oh halld, 's vedd szívre magyar nép:
„Legszentebb vallás a' haza 's emberiség."

BÚS EMLÉK.

E' koszorút gyászemlékűl keseredve akasztom
Annak, kit szereték, mennyei képe fölé.
Hervadozása jelentse, hogy a' ki feláldom ezen jelt,
Búban az elhunytért, mint koszorúja, fogyok.

MAGYAR ORSZÁG' CZÍMERE.

Szép vagy, o hon, bércz, völgy változnak gazdag öledben,
Téridet országos négy folyam' árja szegi:
Ám természettől mind ez lelketlen ajándék:
Nagygyá csak fiaid' szent akaratja tehet.

SZÉP ÉS HŰ.

Szép vagy, Amália, szép; de ha szép a' bájos Elíza,
    Jaj neked! ő hűbb is, nem csalogatja hivét.
Őt, mint kincset, az ifju szivében fogja viselni:
    Téged, hogy hervadj, keblire fényleni tűz.

SZÍV.

Szív vagyok, elkeserűlt ifjúnak szíve, üres ház,
Mellyben kedv nélkűl száll meg az égi lakos;
Itt az öröm szomorúvá lesz, kéj és gyönyör elhal,
A' boldog szerelem megriad, és tova kél.
Néma halál, te szelíd vendég! jer 's zárd el az ajtót,
'S írd rá: búk, örömek, vissza! bemenni tilos.

A' GYÁSZKÍSÉRET.

Kisfaludyt gyászolni ki jő? milly szánakodó nép?
    Melly nem földi, mi mély bánatu néma sereg?
Hát! ti vidám tréfák, keseregtek-e, és ti daloknak
    Húgai, sóhajtás váltja-e hangotokat?
'S szép Aurora, te jősz legelől, a' gyász vezetője,
    'S fátyolodon bánat' gyöngyei hullnak alá —
Ah van okod: ki reád fényt 's díszt hoza, sírba hanyatlott;
    Lengjen öröklétű csillagod álma felett.

ETELE.

Nagy haragú Etelét, dúlóját annyi hadaknak,
Százhalom' aljában rejti az érdi határ.
Istenek' ostora ő, eljött bűntetni világot;
Mint rohanó villám, égete, rombola, tűnt.

MÉH.

Hulló harmatnak szeretője, 's a' harmatos égé,
Méz ajakú kis raj nyugszom e' rózsa megett.
Engem az illatnak szédíte meg árja, csapongót,
'S mellyet nem sejték, a' tövis' éle megölt.

DOBÓ.

Halla török zajgást réműlt várában Egernek,
'S a' sír' álmaiból felnyöge arra Dobó:
„Hogy nem kelhetek!" ezt zúgá, „kétszázezer ellen
Én megtartottam kétszer ezerrel Egert."

A' PATAKHOZ.

Folyj el, o folyj, patak, és kit partod bokra lehullat
Vidd a' rózsalevélt gyors vizeidben alá:
Ah igy folytanak el jobb napjai életidőmnek,
'S a' szerelem, mint a' rózsalevelke, letűnt.

REMETE' SÍRJA.

Egy jámbor remetét lelsz e' kis üregbe letéve,
    Kit szent gondjai köztt csendesen ére halál.
Melly élelmit adá, itt hajladoz a' fa fejénél,
    Lábainál csörög a' kút' ere, mellyet ivott:
Halk suhogásaikat még hallja-e valljon alant is?
    Hallja; de álmadozik 's álma örökre szelíd.

A' VÁRAKOZÓ.

Várakozás, te csalárd érzet' szerzője, keserv a'
Roszra kinézőnek, jóra sovárnak öröm!
Mért, ha leánykámat lesem, és nem jön meg időre,
Vagy vegyes ábrándos kín' 's gyönyör' álmaiból?
Ah szünj meg 's piros ajkaival maga jőjön el a' szép!
'S hagyjon a' várónak innia tiszta gyönyört.

BÚS KERT.

E' helyet elbódúlt szerető keresé ki magának,
És szomorú fákkal rakta meg a' szomorú.
Őt tavasz, ősz, egyaránt 's tél és nyár sírva találta,
Mint bujdokló rém jár vala lombjai köztt.
Nézz be utas, 's ha talán elszúnyadt volna, kivánjad:
Álma legyen boldog: élete nem vala az.

ZRÍNYI, A' KÖLTŐ.

„E' lantot, koszorútlant bár VIOLÁja' kezétől,
  Melly Szigetet zengé 's hősei' áldozatát;
És e' rettenetes szablyát, sok erősnek ölőjét,
  Mellyre „ne bántsd a' magyart!" jelszavam írva vagyon:
Zrínyi hagyom neked, oh haza! és gondjaidba ajánlom'
  Zrínyi, az éneklő 's a' diadalmi vezér."

KÉT GYERMEK' SÍRJA.

Oh anya! meg ne sirass, hogy ezen kis sírba leszálltam:
Játszani szállottam kedves öcsémhez alá.

A' LÁTOGATÓK.

Lányka! ha lassu dobajt hallasz 's ajtódon az álmak'
Tűnedezése között szellemi hármas ütést,
Meg ne ijedj: mi vagyunk: a' hív éj, hív szeretőd én
'S a' ki vezérem volt 's öröm is, a' szerelem.

A' HALDOKLÓ.

Kedves lányka! ha sírhelyemet meglátni jövendesz,
Szőke hajadból egy fürt legyen áldozatod.
Egy kisded fürtöt nem fogsz sajnálni: mig éltem,
Hű szived és ajakid' csókjai voltak enyéim.

MOHÁCS.

1.

Sír vagyok, elhullott magyaroknak sírja, Mohácsföld,
Melly vérből nevelek gyász telekimre mezőt;
De ne pirulj, oh honfi, azért eljőni sikomra,
Had gázolta határt látni 's az árva Cselét:
Kart és férfi kebelt vive itt a' harczba magyar nép;
Sorserejű számmal győze az ozman erő.

2.

„Melly föld ez, mi virágzó tér az öreg Duna' partján?
Mellyen sárga kaláz rengedez és buja fű" ?
Nyögve felel, 's csak alig hallatva 's keservesen a' föld:
Hír' temetője Mohács, a' magyar' átka, nevem.

SZIGET.

Honfi! ha fellépendsz düledék várára Szigetnek,
Sírva ne említs szót sajnos eleste felől:
Ott ős Zrínyi körűl bátor daliái feküsznek,
Gyenge panaszszózat bántja nagy álmaikat.

A' PUSZTA SÍR.

A' Duna' habjainál ki van itt a' kisded üregben
Pusztán, 's omladozó hamvai jeltelenűl ?
Menj harsogva, folyam! melly gyakran vitted emelve
A' győző' seregét, zengj hadat álmaihoz ;
'S mellyet szerze, te légy, ország! az erősnek örök jel :
Népvezető Árpád' hamvai nyúgszanak itt.

AZ ÁTOK.

„Férfiak!“ így szólott Pannon' vészistene hajdan,
Boldog földet adok, víjatok értte, ha kell.“
'S víttanak elszántan nagy bátor nemzetek érte,
'S véresen a' diadalt végre kivítta magyar.
Ah de viszály maradott a' népek' lelkein; a' föld
Boldoggá nem tud lenni ez átok alatt.

VEGYESEK.

l. 93

Árpád

ÁRPÁD' EMELTETÉSE.

EGY KÉP ALÁ.

Nézz Árpádra, magyar! ki hazát állíta nemednek;
Nézd, 's tiszteld képét Álmos' fejedelmi fiának.
Őt magas Ung' mezején vérontó férfiak, és bölcs
Hadvezetők szabadon választván harczos urokká,
Bátor örömriadás közepett pajzsokra emelték.
Mint kel erős viharok' tetején a' sziklai nagy sas,
Úgy kele a' fejedelmi fiú országos erőben,
Párducza lebbenvén és kardja az égre ragyogván;
'S a' mint lelkében végig pillanta temérdek
Hunnia' térségén, láng lett egyszerre szeméből,
És rettentőbben rezegett buzogánya kezében. —
Úgy lön, mint érzé. Tisza' boldog partjait, és a'
Nagy Duna' mellékét ellepték gyenge fiakkal
'S hó kebelű deli hölgyekkel diadalmas apáink,
'S a' bus csendbe merűlt országok' puszta határit
Napkelet' ifjainak dobogó paripái tiporták.

— —

A' TIHANYI VISZHANG.

„Szüntesd csókjaidat, szüntesd meg ez alkudozó szót,
Édes az ah, de tanút nem szivel a' szerelem."
A' viszhangu tetőn így súgott Irma Dezsőhöz,
Hogy Tihany' agg hátán ültenek a' szeretők.
A' viszhang ezeket, mint hallá, sugva beszélé
Régi barátjának a' Balatonnak alant,
A' Balaton pedig elmondá partjainak, azoktól
Tudta Somogy, Veszprém és Szala, tudta Füred;
És ezek elmondák a' szomszéd többi megyéknek,
'S már az egész ország tudta, hogy Irma szeret.
Akkor az árúlót így szidta meg a' haragos lány:
„Némúlj meg, viszhang; vén Balaton, te apadj
'S láss fenekedre: gazos légyen az sokféle gazokkal,
'S benne a' száraz avart irtsa ki éjjeli láng.
'S még feketébb legyen a' füsttől Tihany' oldala, mint most;
És vendégtelenűl álljon alatta Füred.
Ezt bár nagy szomorún a' három vármegye lássa,
Lássa egész ország, 's bús legyen értte soká."

Ezt is az őr viszhang hallá, 's kibeszélte világnak;
Mit tehetett a' lány? hallgata, és szeretett.

SZIGETVÁR.

Láttam veszélyes tájadat, oh Sziget!
Előttem állott roskadozó falad,
Előttem a' mult kor' csatái
'S gyászba borult ege Hunniának.

Itt késve mérgét nyelte az agg török;
Itt táboroztak népei dölyfösen:
Ott fenn erős, de számra kisded,
'S győzve fogyó hadaink tanyáztak;

'S onnan, ha kellett mint az egek' nyila
A' záporoknak vad zuhanási közt,
Csattogva, sujtva, száz halálban
Törtek alá rabölő haraggal.

Két száz ezerrel víva meg egy marok
Népség 's vitái győztösek annyiszor,
De ah! — borúlj-el gyászhozó nap! —
A' diadal közepett enyésztek.

Vagy melly tünő fény leng szemeim felé?
A' csendes éjnek rémi talán? — Vagy a'
Fagyos halálnak váza, vagy bús
Képe az ősi idők' fiának?

Oh Zrínyi' roncsolt képe, te vagy! Dicső
Hős, hajdan a' vérfergetegek között,
  Rémitve villogsz most elömbe
    Századaink' sanyarú korából:

Dúló vasat tart rettenetes karod,
Elszánt komolyság terjedez arczodon,
  Lelkedben a' szép hír, boszúság
    És kitörő harag ég szivedben.

Mert vesztegelnek társaid a' mezőn,
Csatátlanul, rosz, gyáva tanács miatt,
  Mig téged a' veszélyek' útán
    Sírba viszen csapodár szerencse.

Te a' hazáért halni tudál, dicső!
Mi nem tudunk már érte csak élni is;
  A' támadó nap tudja, látja,
    A' szomorún nyugovó, bününket.

Mikor szününk meg bor, szerelem között
A' hon' virultát messze felejteni?
  Mikor kerülhet vissza a' künn
    Elpazarolt arany és dicsőség?

Haj elközelget majd az enyészet így!
Eltörli a' nép' bajnoki tetteit:
  Megdőlnek a' fajult vitézek,
    Sírjai hős eleik' nevének.

C. 97

András és Béla.

ANDRÁS ÉS BÉLA.

Melly csend ez? mi halál lett úrrá néma falak köztt
Várkony' termeiben? Kire vár a' szörnyü tekintet,
Félelmekbe 's tilos haragok' lángjába keverve?
Oh nagyok! a' magasabb fej' díszét óva vegyétek,
Villám csapja meg a' jobbot, melly kapdoz utána.

Endre király nagy gondokkal jár büszke lakában,
Eskü szerint már Béláé országa, ha meghal,
'S Béla dicső bajnok, kül 's belföld tiszteli hírét.
Ah de királyfi mosolyg pólyából Endre' szemébe,
A' csecsemő Salamon, 's az atyának szíve megindúl.
„Ez ne legyen, gondolja, király? 's én hagyjam el őtet?
Hah! akkor minek is mosolyogsz? sírj, gyermek, örökké
És alacsony fejedet siralomnak tengere nyelje."
És a' kis gyermek még is mosolyogva tekint rá.
Győz a' szív, elhallgat az ész, elhallgat az eskü. —
A' szőnyeg kiterűl, leteszik közepére ragyogni
A' kardot 's koronát. „Haljon meg Béla, ha nem mást,
Mint koronát választ." Tompán így hangzik el ajkán
A' vétkes szózat, 's Béláért gyors követ indúl.
Ő székébe leűl, és homloka ránczba szedődik.
Gyilkosok állnak utól vészt villogtatva szemökben,

És komoran várják a' rejtett arczu jövendőt.
Búsan néz a' honfi körűl, átkozza magában
A' vak visszavonást, melly főt 's országokat elront.
Hallgatnak; de az indúlat' sokféle csatáit,
És a' terhes időt sziveik' dobogása jelenti.
Béla belép; láng csapja meg a' fene gyilkosok' arczát;
A' két jelre mutat, 's „válaszsz" mond Endre, gyanúsan
Mozdulván helyiből. „Választok bátya" viszonz a'
Fejedelem bátran, 's Endrének kardja után nyúl.
„Kard ada hölgyet, hírt; a' kard megvíja, ha szükség,
A' koronát." Igy szól, 's őt Endre ölébe fogadja.

Megtágúl a' szív, a' bús képekre vidámság'
Hajnala kél ismét: magok a' két gyilkosok érzik
A' jobb fordulatot, 's nyugalommal térnek el onnan,
Hol közel áll két nagy testvér' ölelése halálhoz.
Endre örűl, 's vele megzendűl a' várkonyi széplak.

VITKOVICS' EMLÉKEZETE.

„Hát csak az él-e soká, ki után a' sírba lenézni
Lelke' haragjában nem szeret a' hazafi?
Hát csak a' hitványnak van-e adva tenyészni gyönyörben
Századig, és sanyarún elhal az érdem előbb?"
Igy kérdők az eget, hogy holtod' hírszava fölvert,
'S házad' búja között gyász vala gondolatunk.
A' nyájas szivet, a' jó kedvet halva találtuk,
Mert te, vidámságnak lantosa! halva valál.
Hasztalanúl bús záraidon vítt bánakodásunk:
Honnunknak többé vissza nem adnak azok.
Társtalan a' feketű földben nyugodandol ezentúl,
'S néma halál hallgat szózatos ajkaidon.
De te nem olly voltál, hogy örökre feledt hamuvá légy,
Életed a' vízként nem vala puszta folyam.
Míg nyugaton fenn áll a' kúmavidéki magyar vér,
'S hármas bérczi fölött ősneve írva leend,

Tán eljő kora, hol szabadabb lesz lenni magyarnak,
'S százados álmaiból nemzetisége kitör.
Akkor az élten túl lengő árnyékod örűljön,
A' haza, hívei köztt, téged is emlegetend.

SAS ÉS FOGOLY.

Tested ég felé megy, lelked vált pokolnak;
Mi dolog ez, földi; csak nem akasztanak?

F o g o l y.

De biz' azt cselekszik, jó uram, saskesely.

S a s.

'S mért?

F o g o l y.

Egy oroszlánynak sasszárnyát loptam el.

S a s.

Hah veszsz! a' szárny enyém.

F o g o l y.

Hát te oroszlány vagy?

S a s.

Megbocsáss, éh vagyok, 's te kövér falat vagy.

CSABA' SZERELME.

Lányka, szerelmimben ha külön több névre találtál,
Meg ne itélj: egyedűl elnevezések azok.
A' nevek és kínok változtanak egyre szivemben,
Csak magad, oh kebelem' gyujtogatója, te nem.
Tégedet esztendők nem képesek összezavarni
Senkivel; állsz egyedűl szűm' koszorúja gyanánt.
Az téged keserű kínnal nevel énnekem, és fogy
'S hervadozó gyökerén elhal az életi kéj.
Ah ki lesz, a' ki megint gyermekkort, a' ki merészebb
Észt és szűnetet ád álmadozásra nekem?
Kívánságom elől az örömnek napjai futnak,
Mint fut az égi sugár föld' zivatarja elől.
Elmegy az ifjúság, a' könnyű képzelet elmegy,
'S itt hágy a' búnak, hogy megemészszen orúl. —
Menjenek! e' szakadott szívvel majd elmegyek én is
'S dombom alatt végig nyúgoszom a' nagy időt.
Ott tán a' csalogány dalt mond a' csillagos éjnek,
'S tán a' lányka lejő hallani gyenge dalát.
Bús Csaba' sírjához deli lányka lejőni ne rettegj:
Tőled nem lehet a' bús Csaba' sírja tova.

Jőj bátran: többé föl nem kel az, a' ki lenyugvék,
 Vad fa terem dombján 's fájdalom őrzi porát.
Ott hallgasd a' dalt 's ha hajaddal az éj' szele játszik,
 Tudd, de ne irtózzál: bús Csaba' szelleme az.

EGY KÖLTŐRE.

Lelked beteg, 's a' költés benne gyöngy;
Jól érts meg, nem csigából drága gyöngy,
Fagyöngy a' legsiványabb tölgytetőn:
Madárfogó a' gyermekek bogain,
'S a' légyvadászok' vesszején ragasz;
'S ha pinty az érzet, légy az értelem,
Fogolylyá tettél lelket és szivet;
Örülj nekik jó, költő! tartsd meg őket.

M. Hofmann sc.

Zrinyi a' Költő.

ZRÍNYI.

Néz nyúgatra, borús szemmel néz vissza keletre
A' magyar, elszakadott, testvértelen ága nemének.
A' gyönyörű eget, a' földet vizsgálja hiába:
Nem leli meg nagyait, nem téged messze ható kéz,
Zrínyi! dicsőségünk, végső daliája nevünknek.
Minket béke ölel, kürtszó nem ijeszt fel öléből!
Völgy és hegy, 's a' frígyes egek gyönyörinkre mosolygók,
'S kedvesek a' ligeten folyamok' menetében az árnyak;
És ha kedünk, ha ez a' lélek nem volna letörve,
Melly bal sorsa fölött diadalmasan álla, 's vadonná
Pusztúlási között sem hagyta vadulni hazánkat —
Bántatlan mulatozhatnánk százféle örömmel,
'S verhetné az eget tíz ország szerte magyar dal;
De te midőn egyedűl várad' közepébe vonúlál,
Fegyverid, a' leghűbb társak, villogva le hozzád,
'S a' hadat, és a' had' munkáit büszke Szigetnél
Égi sugalmaktól ihlett lelkedbe fogadtad,
'S mély vala, 's szent a' gondolatok' forrása szivedben:

Mert a' szent haza volt, az örökké drága magyarnak :
Akkor nem vala olly bájjal környéked igéző.
És mikoron, valamint a' távol tengeri zúgás,
Vagy mint eldühödött zivatar' morajában utó hang,
Úgy zendűle föl a' megharczolt ütközet, a' már
Század előtt küzdött viadalmak' hangja, körödben,
'S istenedő szemmel daliákat, 's harczi vidéken,
Sok had tengere köztt Szigetet, mint áll vala, látád;
'S ősödet, elmaradó Vidot a' mint kémli vasával
És deli Vid, deli Vid! törököt rettentve kiáltja.
Durva török pedig elréműl, 's fut előle hadastúl,
'S a' roppant tábor' derekát fölijeszti futással;
Akkor az ifju tatár, 's az erőben durva Demirhám,
Déli ölő szélként fölkelnek víni Szigetre,
És dörög, és reng a' kapu sok szakadatlan ütéstől; —
Mindezeken mikor andalgasz, 's a' szörnyü csaták köztt
Rózsavilágában, mint tündér hajnali álmot,
Felhozod a' gyönyörű, a' gyönge Kumilla' szerelmét;
Vagy pedig intézed, deli Vid' szép hölgye miként jár
Férje után Szolimán' sercgében, az angyali hűség'
Szárnyain, és védőt mint lel viadalmas urában,
Őket jó Karabúl, mint sólyomszárnyu sebes szél
Hogy viszi rajta-ütő törökök' boszujára Szigetbe:
Illyen gondolatok közepett szép lelki világod
Földön túli lakók' seregével gazdagon, a' mint
Ontja dalait, az örök hévvel lobogókat, azonban
Néma, 's borúlt, mint a' mély sír, körülötted az éjfél:

Akkor sincs biztos nyugodalmad az őri falak köztt;
Mert tolvaj török üszköt vet váradra, lobogva
Völgyi lidérczként át röpül az, fölijeszti magányos
Ejedet ál fénynyel, 's rettentő szikralökéssel;
És egyszerre lakod' mind a' négy sarka megindúl,
Rengenek a' megütött falak, árkod' gödrei telnek
'S dárda-vető hajdúk riogatnak benne falaidra;
Akkor az égi lakók lelkedből összezavartan
A' fölvert álmok' halovány seregeihez egyűlnek,
'S képöket olly tisztán többé nem látja meg elméd.
Még is erőt veszesz a' l al időn: daliái Szigetnek
Hírkoszorú nélkül nem fognak menni halálra.
Mint viharok közepett magasulva fogantatik a' sas,
És közel a' villám' honnához kél ki rideg kőn:
Úgy a' mit magas elmédben hadakozva fogadtál.
Harcz' villámi között keleted ki világra: azért fori
Véresen, és szilajon dalaidban az emberölő harcz,
És az erő, a' férfi kebel' diadalma, királyként
Őrzi nehéz méltóságát zajszülte müvednek.
Így te dicső kétszer fizeted le hazádnak adódat:
Vassal is, a' mi csatát zengél, tusakodva megállván
'S rajtad ütő törökök már félnek lenni előtted,
Szüleleneül, rendbomlottan váraikba osonnak,
Reszketvén ott is hadatűző Zrínyi' nevétől;
De ölel a' haza, 's mond örömében sirva fiának:
Mi pedig áldva füzünk szent emlékedre borostyánt
És az idő' röptét terhes bánattal elállván

Kérdjük ohajtva: vezér költőt még ád-e hasonlót
Hozzád, haj! te korán elirigylett fénye szemünknek!
Vagy kárhozva levénk, hogy örökké visszasohajtsunk,
'S nagy példákra magyar már nagygyá lenni ne tudjon?

KIS GYERMEK HALÁLARA.

Eljátszottad már kis játékidat,
Kedves fiú, hamar játszottad el
Végsőt mosolyga orczád, 's a' halál
Leszedte róla szép rózsáidat.
Nem csak magad menél, elvitted a'
Szülék' vidámságat, elvitted a'
Legszebb remények' gazdag bimbaját.

Ki mondja meg neked, hogy már reggel van? Ah
Ki fog téged megint fölkelteni?
Sirat szülőd, és mondja „Kelj fiam,
Kelj föl szerelmem, szép kis gyermekem"
Mind hasztalan, te meg nem hallod őt:
Alunni fogsz, 's nem lesznek álmaid.
Alunni fogsz, 's nem lesz több reggeled.

De fájdalom ne bantsa hamvadat
Mulásod könnyü volt, és tiszta, mint
Az égbe visszarepennő sugáré.
A' földhöz minket baj, 's öröm kötöz:
Ohajtjuk, és rettegjük a' halált.
Te túl vagy már, nincs kétség útadon.

Oh majd ha csendes tiszta éjeken
Föltünnek a' dicső csillagzatok,
Eljősz-e áldást hozni kedvesidre?
Eljősz-e álmaikhoz éjfelenként,
Hogy ég nyugalmát terjeszd rájok is?
Oh jőj, ölelgesd kis testvéridet;
Orczáikat csókdossa szellemed.
'S a' melly napok tetőled elmaradtak,
Add a' szüléknek vissza. Ők együtt
Éljék le megszakasztott éltedet,
'S mig ők porodra hintenek virágot,
Lebegj te őrző angyalként fölöttük.

EGY ÖREG RABSZOLGA' KESERVE POMPEJUS SÍRJA FÖLÖTT.

Hányódál: tengerré lett a' sok baj alattad,
Vészszé a' bal sors, melly űz vala fejedelem, 's most
Semmi nem olly csendes, mint sírlakod a' rideg éjben.
Tégedet a' hajnal még alva hagy, a' délelő nap
Alva talál: nyugodalmadból ragyogása nem ébreszt.
Még mellyen viharok megharczolnának időnként,
Kő sincs hamvaidon. Pusztán, és jeltelenűl áll
Kis halmod, 's egyedűl vagyok én mellette kesergőd,
Honntalan ősz, lét és nem lét közt ingatag árnyék.
És mi az én könyüm? olcsó nedv tört szűnek eréből,
Régi ütődéstől mindennapos árja szememnek.
'S oh egek! oh isten! neked ennyire kell vala jutnod,
Hogy siratód olly sok harczmunkáidnak utána
Én legyek! oh te, kiért országnak kellene sírni.
Mellynek halma föd itt, ellenség földe, nem ösmer;
Mellyben alá szállott híreddel előbbi szerencsénk,
Árva hazád tiltott nevedet nem zengheti többé.
Vajha ne érezd ezt a' súlyos földnek alatta

'S hogy fejedelmi porod nincs emlékezve, ne tudjad:
Ím élő emlék vagyok én, bú rajtam az írás
És ha rokon tán még e' gyászos földre vetődik,
Elmondom neki: Itt nyugszik fejedelme hazádnak,
Számkivetett onnan; mert nem vala benne szabadság.

NÉPI KÖLTEMÉNYEK.

KÉK SZEM.

Szép a' fekete szem,
Én azt is szeretem;
De még szebb a' kék szem,
Kék szemű szerelem.
Az én szeretőmnek
Illyen kék a' szeme:
Valahányszor nyílik,
Ibolya kél benne.
'S hej mikor benézek
Mélyen közepébe,
Látom a' szerelmet
Mulatozni benne:
Akkor azt gondolom,
Kedvem' nagy voltában:
Nincs több boldog ember
Nagy magyarországban.

FEKETE SZEM.

Szép a' kék szem nem tagadom,
Én a' kékre sem haragszom,
De a' barna szem' sugára
Emlékeztet éjszakára,
A' sötétes éjszakára,
Boldog szeretők' napjára!
'S nekem nappal éjszaka van
Fényes delem éjfél tájban.

Pillants egyet, édes rózsám,
Fekete szemű violám!
Fekete szem' pillantása
Ollyan mint a' holló' szárnya;
Ha benézek, tükröt mutat,
Játékival szivem mulat,
'S boldog vagyok, mint virágszál,
Melly szűz leány' kebelén hál.

A' VÁRÓ IFJU.

Megvártalak, kedves, az órára,
A' szép piros hajnal' hasadtára,
Hév volt karom, hogy majd átkaroljon,
Hév volt ajkam, hogy majd megcsókoljon.

Szivem' dobogása volt köszöntőd,
Valahányszor a' szél felsüvöltött,
'S minden árnyék, minden fény' súgara
Termetednek csala csodájára.

Hol maradtál, hol maradt szépséged,
Rózsaarczod, violanézésed?
Hol fehérlett tél' 's nyár' boszujára,
Hókebeled' gerjedelmes árja?

Lélekzeted' édes illatával
Milly szerencsés táj' szellője szárnyal?
'S a' föld' szíve hol dobog alattad,
Örömében, hogy te megtapodtad?

Jaj mi kérdés, melly ohajtozás ez!
Nem vagy itt, bár a' hely 's óra kedvez;
Itt van a' nap, itt van új világa
Nem te, békem 's vágyaim' zöld ága!

Majd ha látsz virágot hervadozva,
Büszke lombot búsan meghajolva,
Majd ha látsz kis csermelyt gyors mentében
Megfáradni völgyek' mély ölében;

'S hülni napfényt felhők' torlatában:
Gondold, híved úgy hűl nagy buvában,
Úgy ül feje lombként lehajolva,
Élte a' virágként hervadozva,
'S fáradt lelke mint a' fáradt csermely
Agg, fogy és vész; mert te nem jövél el.

ILUS' PANASZA.

Nagy hiba az nálunk
Egy illy faluban,
Hogy ennyi ember köztt
Legény alig van.

Kit nátha nyomorít,
Kit meg a' keh bánt;
Peti balra sántít,
Bandi jobbra szánt.

Egyik szőke volna,
'S tüzes a' haja;
Másik barna volna,
'S borzas mint boglya.

A' ki józan, hideg
Mint a' jégverem;
A' ki boroz, orrán
Bibircsó terem.

Hordja el a' tatár
Leányságomat,
Én maholnap férhez
Adom magamat;

Bükfából vágatok
Férjet magamnak,
A' sarokba vetem,
Jó lesz czobornak.

PÁRJA NINCS.

Perzsi lelkem' álma,
Még az ám a' kincs!
Három vármegyében
Könnyen párja nincs.

Haja barna hullám,
Melly köztt a' remény
Két varázsos szemnek
Csillog közepén.

Lába könnyü lepke,
Játszi kis madár,
Melly az égről földre
Csak mulatni jár.

Járta kelte ollyan
Mint a' tiszta víz,
Mélyen látszik benne
Minden égi dísz.

'S ajka hogy mosolyog
Olly rózsádadon,
Mint melly rózsa völgyben
Terme szabadon.

Egy van nagy hibája,
Az, hogy nem szeret;
Minden édes szómra
Lejt, dalol 's nevet.

E' hibát ha hagyná
'S máskép nézne rám,
Róla mély szüemből
Nyilván vallanám:

Hogy mint Perzsi gyöngyöm,
Ollyan drága kincs,
Széles e' világon
Még keresve sincs.

A' KÉRŐ.

Vicza lelkem! hova sétálsz?
Tudod-e, hogy rosz helyen jársz?
Szerelem van itt elvetve,
Reá búbánat ültetve;
Megbánod ha leszakasztod,
Megbánod ha nem szakasztod:
Mindenképen veszedelem,
Másnak magadnak gyötrelem.

Vicza lelkem! tudod-e már
Mit mondott a' kakukmadár?
Azt mondotta, hogy nem élek,
Ha meg nem szánsz, drága lélek!
De ha szeretsz: mint a' madár,
Melly az áldott mezőben jár,
Vigan lakom, vigan élek,
Még a' haláltól sem félek.

Hej galambom gyere hozzám,
Tövistelen az én rózsám,
Nem rég hordom kalapomon,
Neked szedtem a' hajnalon;
Ha megtetszik, vedd el azt is,
Végy el hozzá magamat is:
Ketten leszünk az örömre,
Ketten a' keserűjére.

A' GYÁSZKENDŐ.

Elszáradt a' rózsafa
Fátyolkendő függ rajta,
Hej baj, hej baj!
Nem leszek én víg soha.

A' fát ki nem öntözte?
Jász kendőt rá ki tűzte?
Hej baj, hej baj!
A' jász kendő fekete.

Fát rózsám nem öntözte.
Jász kendőjét rá tüzte;
Hej baj, hej baj!
A' bú ide temette.

Mért nem vártál még reám,
Szép szeretőm, rózsafám!
Hej baj, hej baj!
Mért nem vártál még reám?

Vártál volna: itt vagyok,
Mint lőtt szarvas, bágyadok:
Hej baj, hej baj!
Most utánad elhalok.

Ne virágozz, rózsafa!
Fátyolkendő függj rajta,
    Hej baj, nagy baj!
Nem kelek én föl soha.

ANDOR' PANASZA.

Kis lány, nagy lány,
Mit ér, ha hamis?
Fölebb is, alább is
A' szomszédban is.

A' kis lány ostoba,
Más elcsalhatja;
A' nagy lány agyafurt,
Megcsal szózatja

Illy gonosz világban
Én azt gondolám,
Ne legyen soha is
Egyhez kötve szám:

Csókolok, ölelek
Kettőt hármat is,
'S ha ezek közt sincs jó,
Akarhányat is.

'S majd azt viszem haza
Víg szüret után,
A' ki nem néz vissza
Legények után;

Kinek szeme nem jár
Minden szem után,
Kinek lába nem fut
Minden zaj után;

A' ki nyomot nem hágy
Kis lába után,
Megy is, otthonn is van
Még sem boszorkány.

PUSZTA CSÁRDA.

Ez a' csárda nevezetes,
Gólya jár rá, nagy kelepes,
Ha én gólyamadár volnék,
Illyen házra nem is szállnék.

Kidőlt bedőlt az oldala,
Bele jár az isten' nyila,
A' forgó szél dudol rajta,
Boszorkánytáncz van alatta.

Hej kivül is, hej belül is,
Ki van itthonn, ha beteg is?
Ki hoz nekem bort eleget,
Piros lánytól hókenyeret?

Puha kenyér eledelem,
Szomjam ellen borral telem,
'S ha felindít a' szerelem,
A' szép leányt megölelem.

Hej de itt senki sem felel,
Csak az egy gólya kelepel;
Útra készül az is szegény,
Nem ülhet a' ház' tetején.

Gyerünk innen, fakó lovam!
Tisza ide nem messze van,
A' Tiszában megitatok,
A' Dunáig meg sem állok.

Isten hozzád, puszta szállás,
Gözűtanya, denevérház!
Hordjon el az őszi zápor,
Mért nincs benned egy italbor.

A' BÚS LEGÉNY.

Forgó szél megy út' közepén,
Csoportokat dobál felém,
Te forgó szél! ha jó volnál,
Inkább babámhoz hordanál.

Az én babám nem kis baba,
Sugár mint a' jegenyefa,
Szépen danol, szépen tánczol,
Hozzá kökényszeme lángol.

A' kökényt én úgy szeretem,
Ha szemében tekinthetem,
Haj! de tőle távol vagyok,
Csak egyedűl fülök, fagyok.

Érem-e még azt vagy soha,
Hogy galambom elmondhassa:
Hova, hova bojtár legény,
Tudod-e hogy szeretlek én?

Azt csak tudnám még hogy szeret,
De tudom hogy el nem jöhet,
'S mint madár a' száraz ágon,
Csak úgy tengek a' világon.

A' SZERETŐK.

Álmodom én, nem aluszom,
Gyönyörűség minden gondom,
Rózsám' keze fejem' alja,
Szíve szívem' nyugodalma.

Micsoda fény az a' csillag?
Talán a' hajnali csillag,
Szeretőket összehozó,
Szeretőket elválasztó.

Kelj fel, rózsám, ne alugyál
A' szép hajnali csillagnál,
Majd ha feljön esthajnalra,
Jőj el vigasztalásomra.

HAJ, SZÁJ, SZEM.

Haj, haj, haj,
Beh szép selyemhaj
Ez a' leányhaj!
Bomlott fürti' tengerében
Hattyuvállak fürdenek benn.
Haj, haj, haj,
Beh szép selyemhaj
Ez a' leányhaj.

Száj, száj, száj,
Beh szép rózsaszáj
Ez a' leányszáj!
Fülemile danol benne,
Legszebb sor gyöngy ragyog benne.
Száj, száj, száj,
Beh szép rózsaszáj
Ez a' leányszáj.

Szem, szem, szem,
Beh gyönyörű szem
Ez a' leányszem!
Mennyország nyildokol benne
Szerelem az isten benne.
Szem, szem, szem,
Beh gyönyörű szem
Ez a' leányszem.

SZÉP ASSZONY.

Tatárjáráskor egy jó férfinak,
Kit társi Bús Ferencznek híttanak,
Erdők között ép úri háza volt,
Melly ellenségnek még nem udvarolt.
Fő bútor benne a' szép nő vala,
Ferencziink' édes, kedves angyala;
Így hívatá magát a' kis gonosz,
Bár benn' együtt volt minden házi rosz.
Hűsége nád és nyelve kard; maga
Majd fergeteg, majd villám' zápora;
'S ha minden férfi olly vitéz vala,
Nem vesztél volna úgy, oh Hunnia!
Elég az hozzá: bár milly volt Kató,
Bár kedve tengerhabként változó,
Bár férjével váltig hadakozott:
De szép, igen szép volt az átkozott.

Történt, hogy visszakészült a' tatár.
Dúltan minden, nem volt mit enni már;
'S kiket vitézség meg nem győzhetett,
Az éhség most rohanva kergetett.
De még kitértek néhol 's a' vadak
Végső dühvel szörnyekké váltanak.
Hogy' 's hogy' nem volt? egy erre tévede,
Egy rőt tatárfi; vállán tegeze,
Kezében kard, vas ünge tetemén,
'S öldöklés' lángja apró két szemén;
Mindenfelé, a' hol járt, rettenet
Volt e' kis ember százezer felett.
Hogy erre tért, körűltekintgete,
'S magával illyenkép beszélgete:
„Ki az, ki ott olly kényesen tanyáz?
Kié a' kert, kié az úri ház?
Oh boldog óra, boldogabb tatár,
Itt téged e' ház kincsre, nagyra vár."
'S jön, lát és győz — nem, győzetik!
Most egyszer színe százszor változik
Rőtből rőtebbé, 's apró két szeme
Két pislogó mécs 's minden fegyvere.
Majd hogy magához tér a' bámulat,
Lélekzetet vesz, 's mond illy szavakat:
„Hallod, magyar, dúlhatnám házadat,
'S ha jelt adok, kövön kő nem marad;
De nem bántlak, nem bántom kincsedet,
Engedd ez egyet át, szép hölgyedet."

Így a' lator vér, a' tatárfi 's jő;
Már fenn ölében a' szép ifju nő,
Választ sem várva hajt 's rohan tova,
'S örűl hogyan nem még talán soha.
A' férj — ki fesse lelke' bánatát?! —
Utána néz, a' millyen messze lát,
És mit tesz? ah hajléka puszta már;
Bámúl és felsohajt: „szegény tatár!"

LABODA' KEDVE.

Széles utczán, széles jó kedvében
Megy Laboda bor zúgván fejében;
'S minden gyermek, a' ki látja,
E' szót utána kiáltja:
Hej Laboda, Laboda!
Lábod ide amoda.

Széles utczán, széles jó kedvében
Tovább is Laboda megy vesztében,
'S egy piros lány, hogy meglátja,
E' szót utána kiáltja:
Hej Laboda, Laboda!
Lábod' ide, nem oda!

'S Laboda bemegyen piros lányhoz,
A' lány bort hoz, csókot ad a' borhoz,
Labodát ölébe zárja,
És fülébe mondogálja:
Hej Laboda, Laboda!
Szíved nekem kaloda.

De Laboda letekint a' lányra:
„Ki mázolt be, szívem, illy csodára?"
„ „Hej hej nagyon szerettem én;
De megcsalt a' barna legény;
Hej Laboda, Laboda!
Ölelj meg, ne menj tova." "

„Hazudsz leány, hazudsz, mond Laboda,
Te hagytad a' barna legényt oda."
'S kiönti a' bort a' földre,
A' leányt ellöki félre,
„Hej Laboda, Laboda!
Mért haragszol, Laboda?"

„Én vagyok a' szögfi, a' Laboda;
Engem hagytál, te hitetlen, oda,
Ültél pincze' derekába,
Lemenőknek az utába.
Átkozott légy, piros lány,
Borod méreg, te sárkány."

Zúgolódva széles bús kedvében
Megy Laboda, 's tántorog mentében;
'S minden gyermek, a' ki látja,
E' szót utána kiáltja:
Hej Laboda, Laboda!
Lábod ide amoda.

BECSKEREKI.

„Verjen meg az isten, Becskereki!
Ne higyen szép szavaidnak senki,
Ne higyenek sugár termetednek,
Engem csaló fekete szemednek.
Elhagytam jó férjemet miattad,
'S most fejemet vég inségnek adtad;
Magam vagyok a' vadon erdőben,
Testem lelkem árván, veszendőben.
Verjen meg az isten, Becskereki!
Ne hallgasson szavaidra senki:
A' ki meg tud egy szeretőt csalni,
Soha nem fog az már hív maradni."

Így busúlt a' szép fiatal asszony,
Maga ülvén egy kerekded halmon;
Hollóhaját szélnek eresztette,
Bús orczáját kezével fedezte,
'S mint buvár a' tenger' mélységéből
Sóhajtások jöttek fel szivéből.

'S mint a' kis lány pincze' gádoriban
Ül, csábítás égvén orczájában.
Úgy ül úton útfélen az estve,
Pirosra és haloványra festve,
A' rablók' és gyilkosok' barátja,
Jók' félelme, roszak' bátorsága.
'S szűnik már a' szajkó' rikkantása,
Nem hallik a' harkály' kopogása;
Csak gili búg magányos fészkében,
Csalogány zeng bokor' ernyejében;
Fénybogártól ragyogó utában
Fut a' kigyó tarka pompájában,
A' levegő' szabad mezejében
Leng az agg sas utósó röptében.
De a' bagoly megereszti szárnyát,
A' homályban kezdi országlását,
Rettenetes, hol a' fényt eláll ja,
Szárnyainak setét vitorlája.
'S ki bujkál most a' csere' szélében?
Lova' fékét tartva jobb kezében?
Széles kalap van nyomva fejébe,
Karcsu mente szegűl csipejébe;
Szűk nadrága, sarkantyús csizmája,
'S szintúgy tánczra peng [illegible] karikája:
Akárki, de finom legény lehet,
Kényes, csinos, katonának termett.
'S mit kereshet ez a' késő vándor?
Szeme ollyan mint a' fekete bor.

Szanaszét jár mint Nóé' hollója,
Gazdájára többé semmi gondja,
Hogy az asszonyt látja üldögelni,
Abba látszik magát eltemetni;
De ijedve fültekint az asszony,
Csak hogy el nem ájul a' látványon,
'S szegény bizonyosan elájulna,
Ha a' legény ollyan szép nem volna.
'S most igy szól a' jővevény hozzája:
„Mit busúlsz te, vad erdők' rózsája?
Soha se törd búban a' fejedet,
Meggyógyítom, ha nekem engeded:
Útas vagyok, 's szép piros orczáért
Élek halok, szép asszony' csókjáért."
Így szól 's fához köti sárga lovát,
A' szép asszony mellé veti magát,
Vígasztalni kezdi szép szavakkal,
Kérlelgetni kedves ajándékkal,
Karcsú derkát tartja megölelve,
'S így szól hozzá csalfán hízelkedve:
„Kell-e, rózsám, gyűrü újaidra,
Tarka kendő szép fehér nyakadra,
Kartonyszoknya karcsu derekadra,
Piros czipő kicsiny lábaidra?
Kell-e, rózsám, barna legény' csókja,
Kell-e neked lelkem' gondolatja?
Hív szeretőd leszek mind halálig,
Uralkodom Pesttől Hortobágyig."

Így szólt, 's mintha vásárról jött volna,
Portékáit bőséggel ontotta,
Kartonyt, czipőt húzott tarsolyából
Tarka kendőt német' szép gyolcsából
És közűlök, a' mint egyet rázott,
Aranygyürü 's hópénz karikázott.
Elámult a' szemfényvesztő kincsen,
Azt sem tudta mellyikre tekintsen,
'S így szólt, szive' vágyát eltitkolva,
A' szép asszony, neki bátorodva:
Nem kell nekem gyűrü ujjaimra,
Tarka kendő sem fehér nyakamra,
Piros czipő sem kell lábaimra,
'S kartonyszoknya karcsu derekamra;
Haj! de kell a' barna legény csókja,
Kell lelkednek minden gondolatja:
Hív szeretőd leszek mind halálig,
Veled járok Pesttől Hortobágyig."

'S a' legény most leveszi kalapját,
Omló haja ellepi két vállát,
'S kitündöklik mint a' hold' világa,
Haja közűl ifiú orczája.
'S ki volna más mint te Becskereki?
Nem örűl úgy, mint az asszony senki:
Fölijedve borúl el nyakába,
'S vígan néz a' setét éjszakába.

* * *

Hamis huszár vagy te Becskereki,
Rajtad még az ördög sem tenne ki;
Majd mint a' szél, nyargalsz a' pusztákon,
Tagjaidon lobog fehér vászon,
Be-beülsz a' bugaczi csárdába,
Nagyot iszol világ' boszújára;
Majd öltözül úrfiak' módjára,
Kényes nyalkán sétálsz a' vásárra,
'S a' mi szép és drága portékában,
A' mi jó van, 's legel a' pusztában,
Mihelyt szádnak, szemednek megtetszik,
Átkozott kezeid azonnal megszerzik.
'S nem csak marha 's portéka kell neked,
Majd megvész a' szép asszonyért lelked;
Azokat is rendre csalogatod,
'S ha megcsaltad, oda hagyogatod.
Gonosz kalmár vagy te Becskereki,
A' vármegye nyomodat rég lesi;
Nem szereti gazdálkodásodat,
Vigyázz, kötél szegi még nyakadat.
Beteg sem lészsz, még is meg kell halnod,
Kettős oszlop között fenn akadnod,
Lábad alatt tüskét kerget a' szél:
Megtalálod a' mit nem kerestél.

GÁBOR DIÁK.

Gábor diák mélyen elmerülve
Ül a' lóczán, egy nagy könyv előtte;
A' világért fel nem pillantana,
Ha egy filégy reá nem szállana;
De már erre csak felpillánt,
'S im meglát egy fürge leányt.
„Ejnye, hugom, beh piros az orczád,
Hadd szakaszszak róla egy pár rózsát."

„„Gábor diák, hamis Gábor diák!
Hagyjon békét, mert bizony meglátják.""
„Semmi látás! — mond az jó kedvében, —
„Lakodalom van a' csók' végében."
„„Jaj ne bántson! kell sietnem,
Elhull pártám, itt felejtem,
Ah vegye el azt a' forró száját.""
„Még egy csókot!" „„Nem nem!"" „kettőt adj hát."

Gábor diák mélyen elmerülve
Ül a' lóczán, egy nagy könyv előtte;
'S hogy felpillant; egyszer csak elréműl,
A' leány jön búsan 's szintelenűl:
„Ej hugom, beh halovány vagy,
Féltelek hogy el ne hervadj."
„„Gábor diák! átkozom a' csókját,
Mikor tartjuk meg a' lakodalmát?" "

„Semmi átok, jőj el pünkösdnapra,
Addig, rózsám, addig menj dolgodra.
Neh egy pár csók! egyik útra való,
Másik ha úgy tetszik, vigasztaló."
„„Gábor diák! hát ha késő
Pünkösdnapkor a' menyekző?" "
„Semmi késő! te világ' rózsája."
„„Ej beh hamis az a' maga szája." "

Gábor diák mélyen elmerülve
Ül a' lóczán, egy nagy könyv előtte;
A' világért fel nem pillantana,
Pedig itt van piros pünkösd' napja.
De elébe jön a' leány,
'S egy csecsemőt ringat karján:
„Ej ej már ezt még sem hittem volna!"
„„Most a' világ engem sem csufolna." "

„'S hogy mosolyog isten adta fattya!"
„ „Épen ollyan, mint az édes atyja." "
„Mit csináljunk, mit tegyünk galambom?"
„ „Én tudom hogy a' Dunába ugrom." "
„Semmi ugrás! jer a' paphoz —
Így szól Gábor a' leányhoz,
'S nagy szomorún a' könyvet becsapja, —
Soha, soha, illyen pünkösd' napja!"

AZ ELHAGYOTT LEÁNY.

Száraz fának száraz ága,
Nincs szivemnek boldogsága:
Elment Bandi katonának,
Hadakozni a' királynak
Isten tudja, most ő hol jár
Tán tovább ment mint a' madár,
Tengeren túl, hegyeken túl,
Tán a' világ' végén is túl.
Mért nem lett az én katonám,
Hogy őt minden nap láthatnám.
Ölelhetném, csókolhatnám,
Haláltól is megváltanám.
De most ő is oda marad,
Hazájába el nem juthat,
'S én helyette veszendőre
Búval megyek esküvőre,
Búval, búval, búbánattal
Mig bennem a' lélek kihal.

BALLADÁK.

AZ ÉJFÉLI HÁZ.

„Isten hozzád, büszke város,
Roppant kőhalom!
Isten hozzád, falaid köztt
Már nem nyughatom.

Melly után olly hőn sovárgék,
Láttam fényedet,
Lepke szárnyon elvigadtam
Örömeidet.

Kerted' annyi bájvirága,
Tündér szépeid,
Már nem vonnak, 's rövid napod,
Rövid éjeid.

Nincs szememnek mulatása
Változásidon,
Nincs szivemnek gerjedelme
Csillogásidon.

Távol, halmon és vizen túl
Róna' közepén
Áll egy kis lak, Emma' háza:
Oda vágyok én.

Ott busong az elhagyott lány,
'S olly hű kebele:
A' hüség arany betűkkel
Irva van bele.

Szép is, jó is, és szeret is
'S rám epedve vár,
E' kemény, e' hittelen szív
Megtagadta bár."

Így tünődik Dálnok Endre
'S útat messze vált,
Elhagy fényt és társaságot,
'S rengő palotát.

Egyedűl megy, és alatta
Gyors alföldi mén
Vág csikorgó hosszu pályát
A' tél' mezején.

Víg faluknál, víg lakóknál
Mégyen úta el,
Nem mulathat, tova száguld
Gerjedelmivel.

Ifjak híják, szép leányzó
Várja 's hő kebel,
Nem mulathat, tova száguld
Szép reményivel.

Mintha háta hagyni vágyna
Önnön létélét,
A' világot és a' földet
'S minden örömét:

Olly szilajon, olly elszántan,
Olly bőszülve fut
Hóvilágnál, holdvilágnál,
Míg egy síkra jut.

És a' síkon pusztaság van,
Hó és pusztaság,
Csendes hajlék közepette,
Benne mécsvilág.

De sem tőle, sem hozzája
Nem vezérel nyom;
El van hagyva, eltemetve
Mint a' fájdalom.

Sóhajt Endre, és az éjfél
Tompán visszazeng,
Félelemtől és reménytől
Aggó szíve reng.

Ott van, hallgat, és nem hall szót,
Néz, és senki sincs;
'S nyílik — máskor annyi kéjre! —
A' megért kilincs.

Benn merengő nyúgalomban
Egy leányka űl,
Könyökére hajlott fejjel,
Búsan, egyedűl.

Vállain elomladozva
Szőg hajfodrai,
Haloványan elpirulva
Gyenge arczai.

'S nyugvó tenger van szemében
Melly egekre néz,
Mellyet dúlni már nem látszik
Semmi földi vész,

Mellyben a' mult és jövendő
Álmát tűkrözi,
'S azt öröm', bú' harmatgyöngye
Már nem öntözi.

'S mintha épen most vonná fel
Álma' fátyolát,
Föltekint, 's az ifju benne
Látja Emmáját.

'S szól: Ah Emma! csak magad vagy?
'S a' lány nem felel.
Emma, Emma hát nem ösmersz?—
'S a' lány nem felel.

„Emma, Emma! messze útról
Értted jöttem el,
Elhagyám a' nagy világot
'S érttted hagytam el.

Emma, Emma! megbocsátasz,
Angyal, úgy-e meg?
A' megtérőt Emma' szíve
Nem tagadja meg?"

'S mint szoká, ölébe vonná
Endre kedvesét,
Csókjai közt lángajakkal
Tenné esküjét;

De szemében a' leánynak
Tiltó tüz ragyog,
Mondhatatlan, melly velőkön
'S lelken átlobog;

Melly reményt és bátorságot
'S vágyakat megöl,
'S a' halált és sírba néző
Bút támasztja föl.

Őszvezúzva, elcsüggedve
Dálnok elborúl,
'S illy utósó kérelem foly
Hűlő ajkiról:

„Ah ha el vagy szánva 's nálad
Nem lehet hazám,
Szólj csak egy szót, és ne nézz illy
Lélekülve rám!

Ez nem engem, egy világot
Tenne semmivé:
Ah ne vess illy rémszemet rám,
Ez nem Emmié.“

Dálnok így szól, a' leányka
Lassan, rémesen
Fölkel, nagy bú' súlyaival
A' szép termeten.

'S mint rózsával temetett sír,
Nyílnak ajkai,
Vaskebelt is megrenditők
Rezgő hangjai:

„„Késő! késő! Dálnok úrfi,
Elmulók korát;
Nem hű az, ki várni hagyja
Hű menyasszonyát.

Várva láttam a' tavasznak
Nyíló kellemét,
Várva a' nyárt és azősznek
Hulló levelét.

Most lakásom hideg és szűk,
Szűk és szomorú,
Benne éj van, és fölötte
Téli koszorú.

Van-e kedved illy tanyához?
Vagy bár lásd magad.“ “
'S egy koporsót tár ki karja
Szemfödél alatt.

És azonban sűlyed a' ház,
Mély sirrá leszen;
Minden szellem éj' felén túl
Alszik csendesen.

A' kis háznak sűlyedtével
Elhúny a' világ,
'S éj van messze a' nagy síkon,
'S hó és pusztaság.

De középen féltemetve
Áll egy kis kereszt,
Rózsaszínű lobogója
Rajta lengedez.

Fejcsüggedten a' sebes mén
Kötve tombol ott:
Dálnok — a' sír' kebelében
Halva maradott.

A' BUVÁR KUND.

Túl a' mezőn, túl a' hazán
'S a' part fölött, a' nagy Dunán
Ki' népe zajlik ott?
Föl Endre! Béla! föl magyar!
Ellenhad az, melly vészt akar,
Ellenség zajlik ott.

Ő az, ki partidon halad,
És száz hajót és száz hadat
Hoz, oh hon, ellened,
A' gőgös Henrik az, ki rád
Hoz háborút, és hoz halált,
'S bizik, hogy eltemet.

Föl Endre! Béla! föl magyar!
Pozsonyhoz kell a' férfikar:
A' vítt Pozsony remeg. —
'S mellyik magyar nem megy, ha kell?
Utánok a' hon puszta hely:
Mind harczon termenek.

De a' király bús, 's Béla szól:
„Csaták miatt ha nyúghatol
Oh ifju szép hazánk?
Teremt-e isten több magyart,
Mig a' világ, mig napja tart,
Ha mink is elfogyánk?"

'S fellázad a' bú; a' harag
Busult szivekben háborog,
Mint tenger és vihar:
Még inkább vért hadat kiált
'S hírért, hazáért száz halált
Kész halni a' magyar.

Csak barna Kund nem háborog;
De bátor szíve feldobog,
Mint hegyben a' tüzár;
„Halld, Béla, majd ha éj jövend
'S a' part fölé száll néma csend,
Ott Kund egy szóra vár."

Csekély a' szó, köz a' vitéz,
De úgy van mondva, olly merész,
Hogy nem lehet hazug.
Hős Béla parthoz tart legott,
Hol vészben a' megcsapdosott
Dunának árja zug.

Járása, mint a' rémeké,
Éjféliileg le 's fölfelé
Dobog magányosan;
'S még semmi hang, még semmi jel:
Kund nem jő, távol és közel
A' puszta szél rohan.

Ki az, ki a' víz' szörnyekint
A' förgetegre föltekint
'S meg habba öltözik?
Ki vagy te, a' ki jársz alatt
'S ijeszted a' futó halat,
Melly mélyeken lakik? —

Vésztűzben néha vízen át
Henriknek látni táborát,
'S Pozsony kivillanik;
'S im a' Dunából szirt gyanánt
Egy ember, kit mély árja hányt,
Sötéten felbukik.

„Hah Kund te vagy!" 's még nem hiszi;
„Hah ember!" őt így kérdezi:
„Mi dolgod ott alant?"
„„Hah Béla! víz' hullámiban,
Míg rajta zúgó vész rohan,
Jó lenni ott alant.""

Szól Kund — és ő az — „nézz oda.
Hol Henrik' felriadt hada
Tolong a' víz iránt!
Nézd, táborában mint remeg:
Hajóit e' kar fúrta meg;
Hadd veszszen a' ki bánt."

'S villám' tüzénél Béla néz,
Túl parton minden habba vész:
A' zászlók hullanak,
Özön fut rajtok el vadon,
És száz hajón, fél száz hadon
Hullámok omlanak.

Kund hol van? félre költözött;
De ollyat száz ezer között
Hős Béla feltalál.
'S túl a' mezőn, túl a' hazán,
Fut, búsong Henrik vert hadán,
'S Pozsony' végvára áll.

C S Á K.

Mélyen alszik sírja' éjjelében
Csáki' szűz szerelme, szőke Zolna.
Hallgat a' szél hamvadó fejénél,
Zárt szemébe nem hat nap' világa,
'S dallos ajka csendes a' porágyon;
Bús panaszszal repkedik fölötte
Kis galambja, 's csermelyek' vizéből
Reggel, estve öntöz egy virágot,
Hogy ha megjő Csáki, fölszakassza,
'S hervadozni tűzze kebelére.
'S megjön a' hős, és ohajtva így szól:
Zolna, szűz szerelmem, Zolna, Zolna!
Hol mulatsz te, szőke szép hajaddal,
Hol mulatsz az édes ajakakkal,
Hókaroddal, téjhab-vállaiddal?
Hoztam gyöngyöt szőke szép hajadra,
Gyenge fátyolt téjhab-vállaidra,
Csókot, édes csókot ajkaidra!
Zolna, szűz szerelmem, Zolna, Zolna!
Hol mulatsz te Csáki' bánatára?

És felelt a' bércz' tündérleánya:
Vesd a' gyöngyöt vissza tengerébe,
Tépd a' fátyolt össze száz darabra,
Csók helyett végy átkot ajkaidra,
Forró szíved hűljön el halálra:
Zolna nem hű hozzád, és nem él már;
Bűn miatt van 's hamvad itt alakja.

Elborzadva fordúl meg porában
E' szavakra a' szegény leányka,
'S felnyög a' sír' barna sátorából:
„Csáki, szívem' gondja és szerelme!
Zolna itt van a' halál' kezében:
Bűn miatt nem, hitszegés miatt nem;
Szíve rám haragván, érted égvén,
A' tündérlány búval ölt meg engem."

Csáki sóhajt, 's gyilkoló haraggal
Fölkel a' kín szíve' tengerében,
Kél az átok ajkán mennydörögve,
'S síkot erdőt eltölt átka' hangja.
Hallja a' bércz nyílt üregfülével,
'S visszabőgi égnek és pokolnak;
Hallja bérczén 's reszket a' tündérlány.
Most elhallgat Csáki, szörnyen hallgat,
Harczol szíve' lángoló dühével,
Harczol rengeteggel és vadakkal,

'S harsog a' hegy harcza' vad zajától,
Szirttetőket tördel buzogánnyal,
Karddal irt és sérteget fenyűket,
Nyillal ölyvet 's minden szárnyalókat:
Hogy, ha fába, szirtbe vagy madárba
Változott a' tündér, megtalálja,
'S összerontsa gyilkos fegyverével. —
Nem találta, hasztalan vesződött.

Este jött a' sírhoz Csáki vissza,
Késő este, búban, lankadottan.
A' galamb remegve szállt előle,
Hervadozva dőlt el a' virágszál;
Hervadozva dőlt el Csáki hős is,
Várta álmát, várta jobb halálát.
Jött az éj, de Csáki' álma késett,
Jött az éjfél, 's Csáki ébren ült még;
Nézte a' sírt csendes holdvilágnál.
Haj! ki űl ott a' porok' tetőin?
Szép leány ül hószín köntösében,
Nyögve és sohajtva kedveséhez;
Zolna űl ott szélfodorta hajjal.
„A' halott is fölkel hát porából?
Zolna, Csáki' szűz szerelme, Zolna,
Hogy nyugottál a' sír' éjjelében?"
Szólt az ifju 's átölelte a' lányt;
Hűnek érzé 's csókkal érte ajkát.

Csókkal érte keblét, ékes arczát,
És őrűlt az éjnek és magánynak.
Akkor rázta meg magát kezében
A' leány és elveszett előle:
A' tündér volt, 's tünte' kezdetében
Gúnyajakkal ezt suhogta vissza:
„Zolna, Csáki' szűz szerelme, Zolna,
Hogy nyugottál a' sír' éjjelében?"

Halva dőlt el a' hős, és alább szállt
A' leányka szenvedő porában,
De legottan a' tündér' nyomába
Förgeteg kelt a' hivek' nevéből,
'S téren erdőn kergeté üvöltve.
Csáki, Zolna hangzott a' hegyekben,
Csáki, Zolna völgyek' mély ölében.
Közben hangzott a' tündér' nyögése,
'S mennydörögve harsant rá az égből:
Csáki' szűz szerelme, szőke Zolna,
Hogy nyugottál a' sír' éjjelében?

SALAMON.

„Átok reád, magyarok' hazája,
Átok rád, te pártos büszke nép!
Ingadozzon fejed' koronája,
'S mint az árnyék, légyen olly setét.
Mint kemény kard, olly kemény sziveddel
Meg ne békélj soha ön feleddel.

És te, isten! a' ki fölkenettél,
Hogy viselném földön képedet,
Elfelejts, ha meg nem védelmeztél;
Nem kivánom több kegyelmedet.
Salamonnak nincs hol maradása
Földön nyúgta, égre vágyódása."

A' lesujtott angyalként, imígyen
Átkozódik a' futó király,
Tört sisakja, pajzsát elvetette,
'S kardja csorba csonka vasból áll;
Vért piroslik hősi arczulatja,
Honfivért a' kardnak markolatja.

Teste dúlt, de lelke még dulottabb;
Tátog a' seb véres oldalán,
De nagyobb az 's jobban ég szivében,
Mellyet érez vesztett koronán.
Futva fut; de bármi gyors futása,
Vele száguld keble' óriása.

'S már folyók és rónaság' vidéki,
Bérczek, völgyek elmaradtanak,
'S a' határnál a' futó' elébe
Egy vad erdő' lombi hajlanak:
Ott elvész a' bús lovag' pályája,
Rá borulván rengeteg' homálya.

És az év jár; sárga koszorúját
Veszti, váltja a' komor vadon,
Felzendűl az elholt dal koronként
A' virúló ifju lombokon;
Agg a' szarvas, feje' ágozatján
Éve' számát büszkén mutogatván.

És az évek' multán a' vadonban,
Domb alatt hol forrás csörgedez,
Mellyhez a' vad csörtető robajjal
Jár, ha hévtől szomjan epedez:
Egy jámbornak áll kis kápolnája,
Nyílt, födetlen, ég mosolyg le rája.

Egy letűzött kard a' szent kereszt ott,
És az oltár istenadta föld,
Térdepelve éjt napot hosszában
A' remete ott ahítva tölt;
És ragyogva omlik el szakálla:
Mindenik szál lelki béke' szála.

Kebelében szenvedély' hatalmi
Rég nyugatra csillapodtanak,
Arczain vad indulat' vonási
Lágy szelídre elsimultanak;
Egy ohajtást rejt, 's mond szíve, szája:
„Boldoguljon a' magyar' hazája!"

'S elhal a' nagy átok, messzetűnvén
A' királynak gőgös álmai,
És az ember' jobb természetének
Visszatérvén aggodalmai:
„Légy szerencsés, rokonim' hazája!
'S a' szerencsét ön erőd táplálja!"

Így ohajt és teste' romladékán
A' halálnak gyilkos karja győz,
Összeroskad, 's hervadó levéllel
Eltakarja őt a' sárga ősz.
'S a' királynak puszta sírházája
Most vadaknak ordító tanyája.

A' HŰ SZERETŐ.

Sík országúton vágtat a' huszár,
Nap játszik messzecsengő fegyverén;
Olly szép, olly könnyü, mint a' gyors madár,
'S nincs semmi bánat, semmi bú szivén.
„Olly könnyüden, oh lovag, el ne rohanj,
Sík útközön ül
Szép lány egyedül,
'S tündöklik omolt haja, mint az arany."

Fel a' porból, hugám, katona jő!
Szól a' lovag, 's heven száguld elé,
Adj egy csókot, ha nem lesz is kettő,
Vigan hadd rohanjak sirom felé.
„Olly vígan, o had' fia még se rohanj,
Lód' lába előtt
Ül hű szeretőd,
'S mellére lecsügg feje bánatosan."

Döbbenve féket ránt a' gyors lovag,
Hogy úton ülni látja kedvesét,
És félre száguld, félre elrobog,
Retteg jajától, 's látni fél könyét.
„Olly félre, o hadfia, mért rohanál?
Holt kedvesedet
Nem nézed-e meg?
Nem sír; panaszatlan a' néma halál."

T O L D I.

Sík, puszta, kietlen az őszi határ;
Vad meg nem üvölti, nem szállja madár;
Csak ketten utaznak: egy ifju vitéz,
A' hír' fia Toldi, 's az éjszaki vész.
Három nap utaznak, a' harmadikon —
Nem volt bokor és halom a' vad uton; —
Jó Toldi a' sikra nyugonni terült,
A' vész tova búsan egy ormon elült.
Ott mintha kesergne az őszi borún,
Suttogva, halálosan és szomorún,
A' fergeteg, a' rideg ormon ülő,
Így visszanyögel vala Toldi felé:
„Oh hagyd megölelnem
A' sír' nyugodalmát;
Hagyj itt elepednem,
Hol kém' szeme nem lát;
Szent istenedért!
Oh hagyj könyüt ontanom ölt hivemért."

Majd mintha dühöngene Tátra felett,
Hol fagyva nyaral meg az új kikelet,
Bődülve hatalmasan és hidegen
Illy szót dörög által az ősz teleken:

„E' kar' diadalma
Tett téged enyémmé,
A' sír' birodalma
Ne vonjon örökké;
Holtakra ne vágyj,
Vár élve 's örömre menyasszonyi ágy."

Így vissza sivalkodik és elenyész
Megtört fuvalommal az éjszaki vész.
De fölveri Toldit a' távoli zaj,
A' gyenge siralmak, a' durva moraj;
Kél, 's mintha hevülne haragja után,
Borzad hadi vállain a' kaczagány.

Kis domb van a' hősfion, éktelen is,
Tört kopja takarja be, 's barna paizs;
De mint hideg égen az éjjeli fény,
Melly búsan omol le sötét mezején,
A' sírra borultan az angyali lány,
Hollóhaja' fürtiben olly halovány.
Mellette, ölője reményeinek,
Áll marczona-zordonan a' cseh Jedek,

'S felrántani gyenge siralmaiból
Vas karja csörögve a' lányra hajol.
Felhangzik azonban az útlan avar,
Megvillan erőben az ifjui kar,
'S mint vérnap a' fellegek' árnya megett,
Ég hős szeme Toldinak a' cseh felett.
„Melly sír ez az ősz sivatag' közepén,
'S bűn' szörnye ki vagy te, 's ez angyali lény,
Melly a' vad oromra zokogva borúl,
Hogy rá az arany nap is elkomorúl?"
Illy gondokat önt el haragja szivén,
Rémlánggal irottan ez üt ki szemén,
'S míg bízva feléje a' lányka eseng,
Halványodik a' cseh, 's erős szive reng.
Majd mintha kilobban a' tűz 's elenyész,
'S a' sivatag' éje vadabbra tenyész,
Úgy visszaborúl ijedelme után
'S szól a' cseh, haragja ömölve szaván:

„Sír' kéme! ki vagy te,
Ki zajgva közelgetsz,
És rám 's örömimre
Olly rémi szömöt vetsz?
Tíz szálla le már:
Jer, téged is a' porok' éjjele vár."

'S harcz lenne; de Toldi a' lányra tekint
'S így zeng szava bajnoki lelke szerint:

„Békével, o lányka,
Töltsd búban az éjet,
Vagy kelj vigalomra,
Ha kedves az élet.
Harcztól te ne félj,
Távol lesz az innen, ha istenem él."
Szól, 's mint haragos hab a' barna hajót,
Úgy űzi hatalmasan a' cseh vivót,
És űzi lapályokon, ormon elé,
A' régi Csepel' szigethonna felé.
Szép csendben az agg Duna ontja vizét,
Két sajka röpülve hasítja közét.
Sajkán komor arczczal az éj' ködekint
Két harcz' fia ül, 's vadan összetekint;
És habzik a' víz evezőik alatt,
A' sajka előbbre 's előbbre szalad.
Parton kiköt a' cseh; de rúgja legott
Víz' mélyibe Toldi a' lebke hajót;
'S habhátou a' sajka megy úrtalanúl,
Míg vissza erővel a' révbe nyomúl.
„A' mélybe hajódat
Mi okra lökéd el?
Rémíteni vélsz-e
Orjási erőddel?"
„„Egy csónak elég,
Hős! halva marad ma egy, halva ma még!""

Igy összebeszélve halálos ügyön,
Két bajfi szigetben előbbre megyen;
És minden olly csendes, olly néma körűl,
Hold' szép sugarának az alkony örűl,
Nem reng level ágon, az ág' tetején,
Hab nem zajol a' Duna' sík tükörén;
A' messze világ' zaja míg ide száll,
Elhallgat a' csend urodalmainál.
Olly csendes hiába vagy, alkony, a' hold
Olly tiszta szelíden hiába mosolyg,
Ők ketten, az életet ölni menők,
Nem nyugszanak; harczra szegűl ki kezök.
'S megdobban haraggal a' föld, mezején
Vér' harcza virágzik, a' vad növevény,
'S hallik csataj és csörej és dobogás,
'S rémségesen hallik az érczsuhogás.
De messze, halálosan és egyedűl
Egy zuhanat hallik a' többi közűl —
'S már ingadoz a' cseh, csatája mulik,
Függ bús feje, lába nem állapodik;
Mint kőhalom, a' fövenyágyra borúl,
'S vas háza utána csörögve lehull.

Még sokszor, ha vész van, az ősz tereken
A' hír' fia Toldi borongva megyen,
'S már nem rideg a' sir a' puszta uton,
Hívével a' lányka temetve vagyon;

Hervadt koszorújok a' sárga füszál,
Melly halmukon ing szelek' ostrominál.
És Tołdi pihenni ha dombra hajol,
Itt álmodik a' csata' napjairól,
'S míg lelke a' vad sivatagnak örűl,
Fel-felriad álmai' szörnyeitűl.

SZILÁGYI ÉS HAJMÁSI.

A' harcz kitört, a' harcz lefolyt;
Két bajnok úrfiak,
Szilágyi 's Hajmás Sztambulon
Rabságra juttanak.
„Rabság! nehéz láncz! hős karom,
Miért nem vagy te szabadon?"

Csak ebben agg, csak ezt nyögi
Hajmási lánczain;
De társa dall, 's bút édesít
Enyelgő húrjain:
„Ma éve honn vigan valék,
Most rab, leláncznolt martalék!

Ma születésem' napja van:
Szép húgom, közttetek,
És agg apám, és agg anyám!
Nem örvendezhetek.
Ma éve honn vigan valék,
Most rab, lelánczolt martalék!"

Császárleány ezt hallja fenn,
Szép Leila egyedűl;
Szánat sohajt el ajkain,
Szemében szánat ül;
És a' mit lát, és a' mit hall,
Ah mind szerelmi vágyra csal.

Az est 's az éj jő, 's álma nincs,
Haj! ébren álmodik;
Ágyát mosolygó fájdalom
'S kétes remény vetik.
Szemérme hű; de szerelem
Suttog: szép Leila! jer velem.

Mély a' fogolynak lakhelye
Setét falak között;
Fénylő teremből a' leány
Most abba költözött.
Sugár leány, ah szép leány!
Szebb négy világon nincs talán.

„Hitedre azt ha mondanád,
Hős ifju, hogy szeretsz,
Megoldanám e' lánczodat,
Kit búsan méregetsz;
'S szép hon felé hős karodon
Mennék veled hű hajadon.

„Ölellek" hős Szilágyi szól:
„Oh lány, te égi szem!
Csak a' mint hozzád hű leszek,
Úgy áldjon istenem.
Szép honban virrad hajnalom,
Szép hon felé visz hős karom."

Titkon szerződik a' leány,
Arany nyit zárakat,
Kihozza rabság' mélyiből
Vitézlő ifjakat;
Ólban három mént váltanak
'S lovat, lovászt lesujtanak.

Éjfélben és éjfél után
Olly bús olly néma az út;
Két hős köztt holdnál a' leány
Sebes rohanva fut.
„Atyám, atyám! ne várj reám,
A' szép magyar föld lesz hazám."

Harminczadon 's vámok között
Az ifjak mennek át;
Pogány mez rajtok, nyelvökön
Hordják pogány' szavát.
„Hová, hová török vitéz,
'S te fénysugár, te gyönge kéz?"

„Szerencsekísértők vagyunk,
Szerencse jár velünk,
Az egri farkasok közé
Csatára készülünk."
Felelnek ők; de Leila fél,
Remeg, mint parton nyárlevél.

Sztambul felől bús hír repül,
Zendülnek vámosok;
De küzdve két ifjú halad,
Utat nyit kardvasok.
„Végy jó reményt szép hajadon!
Magyar kar áll őrt pártodon."

Csaták között a' pálya fogy,
Még nem fogy a' csata;
Fölkél a' hírre vajdaság,
Jön villogó hada:
Vajdák utól, vajdák körűl,
Futással út nem rövidűl.

Mint párducz a' két ifju küzd,
A' villámkard peneg,
És, isten úgy akarta, itt
A' vajdák estenek.
Szigetben sírva Leila vár,
Mint árva fészken kis madár.

Ő sírva így panaszkodik:
„Egek, mi puszta hely!
Nagy búmmal e' vadonban ah
Hová bujdossam el?
Miattam most a' hős szivek
Vajdák' vasán elvérzenek;

De meghalok hős ifjakért;
Sírhalmom e' határ,
És síratóim farkasok
'S lesz dúló vad madár.
Atyám, atyám! ne várj reám,
Bünért setét föld lesz hazám."

Siralmi közt a' gyönge lányt
Hős ifjak így lelik,
És gyöngyre a' köny, a' keserv
Örömre változik.
Mint ifju repkény kerti fán,
Szilágyi' karján csügg a' lány.

Szigetből a' leányt viszik
Magyar határ elé,
Zugó Dunának partjain
Megy útok fölfelé.
'S alattok a' vész' mezején
Tajtékot túrva vág a' mén.

Setéten most Hajmási szól:
Itt a' magyar határ;
Bajtárs megállj! nem érhet itt
Török' hatalma már.
Víjunk meg ketten, 's a' leány
Azé legyen, ki győz csatán."

„Nem úgy, vitéz felem! nem úgy!
Szilágyi válaszol;
Van nőd honn, van két szép fiad,
Te meg nem válhatol."
És sír a' lány: „ah engemet
E' bajvívástok eltemet."

De Hajmás nem szól, bősz eszén
Felfordul a' világ;
'S kezdődik a' gyász ütközet:
Magyar magyarra vág.
Két villám így csap össze fenn:
Hajmási eldől véresen.

„Sokáig hőslakodban élj
Oh bajtárs! boldogúl;
Bűnömmel én itt elveszek,
'S honn nőm, fiam busúl."
Szól, mint az elzugott vihar,
Hamvába száll a' büszke kar.

Ott ketten a' haló fölött
Hűséget eskenek,
'S a' rabkötél, a' bús csaták
Örömre fejlenek.
Török virág, magyar kebel:
Ez hő, az rajta hervad el.

TÚRI' NŐJE.

A' leány, kit Túri kedvel,
Néma most és halovány;
Rózsa, olly fehér mint arcza,
Nem virágzik rózsafán.

Ajka még egy hangot ösmer,
És az a' hang nyögdelés;
Szeme még egy pillantást tud,
'S az lesujtott csüggedés.

Fergetegben van nyugalma,
Gyászos éjfélben dele,
Puszta síron járdalása,
Bús vadonban enyhelye.

Még is ez nem síri szellem,
A' leánynak lelke nem:
Él az még, csak képét festi
Így az aggó szerelem.

Néma, halvány és sohajtó
A' lánykép, mert Túrinak
Elméjében a' hű szívről
Illyen képek rajzanak.

Fergetegben van hazája
Síron, éjben bujdosik,
És vadonban, mert haj! Túri
Fájdalmával ott lakik.

Ott tünik fel őr eszének
E' borongó árnyalak,
Képe annak, kit szivétől
Durva sorsok tiltanak.

Ez leng szüntelen körötte,
Evvel álmodik, beszél,
Ennek hallja nyögdelését,
'S búja' nagyságában él. —

'S oh mi más a' kép' valója,
Melly menyekzőt tart, 's felejt,
'S férje' kéjén andalogva
Össze és meg visszalejt.

Az mosolygás, ez sohajtás;
Az lángélet, ez halál;
Az örömben, ez buvában
Nyúgodalmat nem talál.

'S Túri most a' puszta sírról
Megdöbbenve fölriad,
'S szól, hogy rá a' sírok' alja
Mélyen tompán hangot ad.

És a' szó ez: gyászos árnyék,
Kép! melly kísérsz engemet,
Vagy ne kísérj, vagy légy ollyan,
Mint ki bírta szivemet.

Fájdalomban és örömben
Őt nevelték gondjaim,
Életben 's az életen túl
Őt ohajták vágyaim.

'S itt a' síron esküvénk meg,
Hol most atyja' szíve fagy,
Lássuk, arcza olly borúlt-e?
Mint borongó kép, te vagy?

Szól 's megyen, 's a' kép előtte
És utána 's mindenütt,
Fájdalommal, gyötrelemmel
És halállal jár együtt.

Most belép, és rémszemével
Mellyben évek' búja ül,
Hosszan, és merőn, setéten
Szívölőleg néz körűl.

Csalfa csókok' esküvései
Vannak írva homlokán,
'S néma bár, de rettentő szók
Lángadoznak ajakán.

Bámulattal összenéznek
Az örömnek részesi;
Csend lesz, és az idegennek
Titkát mindenik lesi.

Egy van, a' ki érti: a' hölgy,
'S föld alá, ha volna ut,
Futna, de lerogy, 's szivéhez
Pártos vére visszafut.

'S a' leány, kit Túri kedvel,
Néma most és halovány;
Rózsa, olly fehér mint arcza,
Nem virágzik rózsafán.

HEDVIG.

Szóla isten Gábor angyalához:
„Szép cselédem, fényes Gábor angyal!
Ölts piros két szárnyat vállaidra,
Szegd be nappal, a' szép délvilággal,
Arczaidra vedd tavasz' derültét,
Végy mosolygóbb ifjuságot arra:
A' kicsinded földre fogsz leszállni,
'S a' szerelmes lányok' bíbor ajkán
Csókot, áldó égi csókot hagyni;
A' ki szép, hogy még szebb csókod által,
'S a' ki boldog, boldogabb lehessen."

És felelt a' fényes Gábor angyal:
„Boldog isten, oh te véghetetlen!
Melly parancs ez! milly kemény itélet!
Olly parányi bár a' föld magában,
De szerelmes szívü lánya olly sok
Támadattól a' komoly napestig,
'S a' fagy éjszakáig déli hőtől,
Hogy, ha ezret láttam, visszatérve

Új ezerrel lesz találkozásom,
Mert füszálként mindenütt terem lány,
'S egy leány sincs, a' ki nem szerelmes.
Boldog isten, oh te véghetetlen!
Így örökké el leszünk szakadva,
'S Gábor angyal, bár ohajtsa lelke,
Fényhazáját meg nem látja többé."

Igy felelt a' fényes Gábor angyal;
Mosolyogva monda rá az isten:
„Melly leánynak szíve rejt szerelmet,
Gondolatja még is feddhetetlen,
'S tiszta, szent és tetszhető az égnek:
Arra szálljon csókod áldomásúl."

'S ment az angyal. Hajnal nyilt utána:
Dal szövődött szárnya' zajszeléből,
Dal, minőt a' lélek hall magában,
Éjein ha boldog álma eljő,
'S a' nem ösmért tündérhonn' öléből
Legrejtettebb vágya visszahangzik.

És soká és messze járt vigyázva;
Ifju és agg volt figyelme' tárgya,
'S lelt szerelmet mindenütt a' földön.
Hőben és fagyok köztt a' leányszív
Ége, mint a' pártusok' vetése,
Mellybe Sámson' karja űze lángot.

'S felsohajta néha Gábor angyal:
„Istenem! mi bajra hajtasz engem!
A' szerelmes lányka mit kivánjon,
Mit gondoljon, mint az egy szerelmet?
Ez hivének szép szemében olvad,
Az mosolygó ajkin vágyna csüggni,
Termetét más, 's délczeg indulatját,
Sőt hibáit mint bálványt imádja.
Van, ki fényről, kincsről mér szerelmet
'S a' fagyért ég büszke gondolatban."
Így az angyal néha felsohajta,
'S mert előtte, mint a' könyv, kitárva
Leplezetlen állott a' leányszív,
Tarka 's tarkább lön tapasztalása.
Egy virágszál, egy kis semmi gyakran
Évig élt a' hű leány' szivében;
Mint folyamnak tűkre volt a' másé,
Melly utában majd a' törpe bokrot,
Majd kevély fa' termetét mutatja;
Ebben a' szerelmek' rózsavásznán
Jégfonállal szőve volt kevélység;
Abban olvadásig lágy ohajtat,
Búmerengés, kedv, csapongva játszó,
Lenge jóság, elmuló szelídség
A' hiúság' czifra köntösében
Változának mint a' hold' világa,
Vétlen vétkes vágyaik' sokával,
'S álmaiknak minden ezredével.

És az angyal, más világ' lakója,
Nem talála kedvet mind ezekben,
Nem talála tetszhetőt az égnek.
'S ím egy ország föltünék szemébe,
És egy nemzet messze napkeletről,
Boldog és nagy, gazdag és hatalmas,
Melly parancsolt a' sebes Dunának,
'S tengerektől tengerig csatázván,
Nagy királyát 's a' jót, mint egy istent
Ős Budában fénynyel udvarolta:
A' magyar volt, 's nagy Lajos királya.
Gábor angyal megszállt e' vidéken,
'S a' hogy ott ült a' magas tetőkön,
Mint ezüst láng, mint egy üstökös fény,
Rózsafelhő szálla fel Budából,
Rózsafelhő a' Sasok' hegyéig;
'S Gábor angyal ígyen szóla hozzá:
Rózsafelhő! honnan és hová mégy?
„Szűz leánynak arcziról, 's az égbe;
Hála isten, hála szent erődnek!
Hogy kegyedben szép arczot teremtél."
'S felleg szálla ismét, barna felleg,
Mint az árnyék, mint az éj' palástja;
'S Gábor angyal ígyen szóla hozzá:
Barna felhő! honnan és hová mégy?
„Szűz leányhaj' lebbenése voltam.
Hála isten, hála szent erődnek!
Hogy setétlő szép hajat teremtél."

Csillag is szállt kettő fel Budából:
Szűz leánynak pillantási voltak,
És imádni kezdtek „hála isten!
Hála hogy szép kék szemet teremtél.“
Egy sugár is, termetéhez illő,
Felhatott a' termetért köszönni;
Végre sánta hangya hajta morzsát
Felfelé a' legmagasb tetőig.
'S Gábor angyal ígyen szóla hozzá:
Sánta hangya; honnan és hová mégy?
Az pedig megálla válaszolván:
„Hála isten, hála szent erődnek!
Kis fiammal költözém Budában,
'S kő esék rám; de király' leánya
Szép 's kegyelmes Hedvig fölsegíte,
'S monda: hangya! kelj föl, 's menj fiaddal.
'S fölkelék, de megfogadtam akkor,
Hogy nevének emléket hozok föl;
'S itt van a' kő: a' tetőre vontam.“
Szólt, a' morzsát feltolá, 's tovább ment.

Gábor angyal látva hallva mindent,
A' mit angyal hallhat, emberek nem,
Új örömmel, új reménynyel indult,
'S nagy Lajosnak várlakába szállott.
'S im király' leánya Hedvig ott ült
Ifjusága' hajnalköntösében,
'S rózsafelhők arczi, szép hajának

Gyenge fodra barna köd vállának,
'S minden a' mi kellem és gyönyör van,
Harczban állott termetén, vonásin;
'S a' szemérem' diadalma rajtok
Mint királyné, ünnepelt szelíden.
Gábor angyal a' hogy látta mind ezt,
Elborúla lelke tisztelettel,
'S így imáda: hála, hála isten!
Hogy kegyedben szép leányt teremtél.

A' királylyány csendes ámulattal
Ült azonban: a' szent könyv előtte
Nyíltan állt, 's a' vérivó magyarnak
Régi nyelvén új csodát beszéle
A' teremtés' titka, isten, ember
'S a' világ valának följegyezve
Szent soraiban, és az élet' álma:
A' nagy, a' várt, rettegett jövendő,
Mellyre holtak sirból fölriadnak,
'S földdel a' magas menny összerendűl;
Vég biró pedig lesz a' nagy isten,
'S jót gonoszt a' tett szerint itélend:
Mind ezek, 's több fel valának írva,
'S Hedvig olvasá a' szent igéket,
'S így tünődék rajtok ön magában:
„Ím ezek mi szép igék, mi szentek!
Lengyel ország' hős királya férjem,
Kit szivemben hordok, hű jegyelted,

Nem leend-e megvetett ajándék,
Majd ha fényben eljövendesz érttem,
'S én kitárom a' csodák' világát
Ifju, hős, de még vad nemzetednek?
Durva nyelve, mellyen eddig a' düh,
'S a' harag' vad győzödelme hangzott,
Általam most szent igékre hajland;
A' teremtés' titka, és az üdvé
Nem leendnek messze föld' virági;
Szent körökbe mindenik betérhet,
És az élet' fájáról gyönyörrel
Dús, öröklő éveket szakaszthat."

Gondolá, és elfogadta szíve.
Szárnylebegve függe Gábor angyal
Vállain a' szép királyleánynak,
'S kedvteléssel, 's üdvözült gyönyörrel
Néze által rá, 's a' szép sorokra.
Majd hogy el lön a' szándok fogadva,
A' leányra áldó csókja szállott;
Égi ajka, mint a' gyenge szellő
Lágyan ére legszebb földi ajkat,
'S csattanása, mint ezüst harangé,
Mondhatatlan kedves és muló volt.

HÁBADOR.

HOMONNA' VÖLGYE.

H o r v a.

Mint mennek öldöklő hadak
Nyugott fenyérek' halmain,
Úgy mentek által lelkemen
Az éj' setétes álmai.
Oh Csilla! nem volnál te itt,
Szűz, égszemű leánya Kendinek?
Hazudtak-e álmaim nekem,
Vagy már valólag nem vagy itt?
Hallgass el akkor csalogány!
Ne zengj siralmas éneket,
Tud Horva is siralmas éneket;
Mert Kendi' gyöngye nincsen itt:
Szigetbe kelt a' tengerek' fiához. —
Ki lép a' völgyből itt elém?
Nem Csilla, a' ki bujdosik?
Ő az! de bú van arczain,
'S kisírt szemében fájdalom.
Oh égszemű leánya Kendinek!
Miért vagyon bú arczodon,
'S kisírt szemedben fájdalom?

C s i l l a.

Ne kérdd az árvát, oh vitéz!
Nem Kendi' lánya Csilla már;
Kendit bilincsen őrzeti
Sziklás üregben Zádorág.

H o r v a.

Haljon meg értte Zádorág!

C s i l l a.

Hatalmas ő, nem retteg senkitől.

H o r v a.

Ha Horva ott lesz, nem hatalmas ő:
Ledől, mint a' hegy' tölgyei.
Sebet furok be két szemén,
'S lelkét halálba burkolom.
Setét lesz a' dél' fénye is neki,
'S rabolni nem nyujt több kezet.

C s i l l a.

Ah akkor is még gyász borít.
Gyámolt, a' kedves jó anyát
Elvitte messze Származeg' lakója,
Ádáz Korondár vitte el.

H o r v a.

Korondár! a' kit álmaim mutattak?
Korondár is haljon meg! hajnalát
Ne lássa többé tengerén.
Úgy veszszen el, mint a' tüzes hajó,
Veszszen, mint a' ki benne ég.

C s i l l a.

Bátyámat, melly dicső volt, ösmeréd,
'S ah mint szerettem őtet én!
Azt is Korondár vitte el.

H o r v a.

Nehéz 's nagy a' te bánatod,
Dicső leánya Kendinek!
Árván maradtál, mint a' téli fa,
Mint a' tetőkön nőtt virág.
De veszszen a' gyalázat' gyermeke.
'S ti hírben élők! keljetek,
Haragban és erőben keljetek.
Csattogva menjünk, mint a' vad sasok,
Villogva, mint a' felhők' tűzfia:
Fölverjük a' sziklák' urát
Hazája' zordon tájain;
Föl a' hullámok' bérczi köztt
Ádáz Korondár' lakhelyét.

C s i l l a.

Oh érted volna az nap' alkonyát!
Bús hollószárnyon jött az el,
'S mint egy halálos fergeteg,
Zúgott ködében a' veszély.
Aluttak a' vitézek Kendivel
Hosszú vadászat' terhitől,
'S én játszva késtem a' tetőn,
Midőn az alkony rám borúlt.
Eljött azonban Zádorág,

Kötözve vitte Kendit: öcsse is
Ádáz Korondár jött vele,
'S kötözve vitte Tengemért,
'S a' bús anyának gyenge karjait.
Láttam vitorlás műszerét,
Mint a' halálmadár, repűlt
Setéten a' setét habok fölött,
'S recsegtek a' nagy árboczok.
Nem mertem a' haboknak mondani:
Nyeljétek őt el, oh habok!
Mert rajtok ingott Gyámol is;
Nem mertem a' szirtnek kiáltani:
Törd össze, oh szirt! műszerét,
Okádj rá gyilkoló tüzet!
Mert ott volt rajta Tengemér.
Üresnek leltem a' lakot,
Oh hős! és hozzád bujdosám,
Hogy lássad Csilla' könnyeit,
'S az elhagyottat el ne hagyd.

H o r v a.

Vigasztalódjál, gyenge szív!
Még visszatér örömkorod.
Szemedben lelked' szép egét
Ne haborítsa földi vész.
Ím Horva fölkél pártodon,
'S egész világgal szembe szállni kész.

CSUPOR a' haddal.

Hallottuk, Horva! pajzsodat,
'S kardot ragadtunk és nyilat.
Hallottuk a' lány' bús szavát,
'S szivünkben fölkelt a' harag.
Oh mondd, vezérek' nemzete!
Te mint a' felhők' tűzfia,
Mink, mint a' csattogó sasok,
Menjünk-e Zádorág felé,
Menjünk-e Szármaszeg felé
Ádáz Korondárt rontani?

Horva.

Hallottad, égszemű leány!
Merész Csupornak szózatát?
Dörgő, halálos szózat az,
Mint a' nehézkes fellegé.
Szeretlek, mint szemfényemet,
Mint a' verőfény a' tetőt,
De, ah mosolygó ajkidat
Szép Csilla! rejtsd el addig is,
Míg harczaimból megjövök.
Hídd el Homonna' lányait,
'S a' parton várj meg engemet;
Zászlót lobogtat majd kezem,
Fehéret mint a' téli domb,
Mint a' te kebled' halmai.
Most lóra, bajnok! Zádorág
Felé villogjon kardotok.

Zádor' sziklái döngjenek,
Hogy hallja 's dőljön a' gonosz. *El.*

C s i l l a.

Vihar megy Zádorvár felé:
Éjfél 's halál leng szárnyain.
A' hős elhagyja a' vihart,
'S előtte nyargal messzire.
Hová rohantál bajnokom?
Ah eltünt, mint a' szél' fia,
Mint a' magasba költ madár.
Eredjetek Homonna' lányai!
Fölverni a' hegyek' vadát;
Nyugtát ne lelje az sehol,
Mint Csilla nyugtát nem leli:
Majd megjön egy hős Kendivel,
'S őz borjat lát a' tűz fölött.
Én a' kézíjat nem vonom,
Megűlök ott a' hegy' fokán,
Sirással nézvén dél felé;
Ah a' szép zászló dél felől
Nem fog lobogni még soká. *El.*

Z Á D O R V Á R.

H á b a d o r.

Meghozta Kendit Zádorág,
'S bilincsen őrzi gondosan,
Míg a' szépségnek bájival
Atyját megváltja a' leány.

Ha jó vagy, lányka! oh siess
Atyád' bilincsét oldani.
Én régi jámbor énekes
Hangzó Meótis' partiról
Eljöttem Zádorág felé
Boldog menyekzőt dallani.
Zádor nevelt fül engemet,
Fiát hír nélkűl hagyjam-e?
Oh üdvözöllek, Zádorág!
Üdvözlek téged, gyenge szűz,
Csendes Homonna' völgyiből!
Úgy jőj, mint a' szép esti dal
Könnyű fuvalmak' árjain,
Mint a' virágok' hajnala
Melly harmatozva száll alá,
'S bimbót nyit a' kis ágakon.
Ki nem hallotta Hábadort
Bor köztt hevülten dallani?
Harczot, szerelmet dallok én
Hangzó Meótis' partjain.
Dalt mondtam a' hab' lányinak,
Dalt a' vadásznak halmain;
Azok kibuktak nyájasan,
Ez elszalasztá a' vadat,
És andalodva hallgatott.
Fölötte megfeledkezett
Az ifju sólyom szárnyiról,
'S leszálla dalszót hallani;

De zengett a' vad szirtfok is,
Zengettek a' hegy' bérczei,
'S meghajlott rajtok a' cserág.
Ki nem hallotta Hábadort
Bor köztt hevülten dallani?
Harczot, szerelmet dallok én
Hangzó Meótis' partjain.

HORVA, CSUPOR a' haddal.

C s u p o r.

Haragnak napja jő reád,
Kelj tornyozott sziklák' ura!
Kelj, vagy rád döntjük a' falat,
Rád dönti Horva a' halált.

H á b a d o r.

Mint partüregnek szélein
Az életoltó fegyverek' kovácsa,
Ki zörget Zádor' ajtaján?

C s u p o r.

Sziklák' lakója! ébredezz,
Eljöttünk vívni Kendiért.
Itt vár rád Horva' vas keze,
'S kapudnak zárát tördeli.

H á b a d o r.

Veszélyek' rabja! menj tova,
Ne verd föl a' sziklák' urát:
Itt nem virágok termenek:

Kardvas virágzik és nyilak.
'S keserű gyümölcsük, a' halál.
Oh Horva! ha kedves életed,
Ne verd föl a' sziklák' urát,
Menj boldogítóbb ég alá
Csendes Homonna' völgyibe.

H o r v a.

Hah eltemetlek gyáva szív!
Le onnan a' sziklák' tetőiről!
Ragadjátok le, bajnokim,
'S torkába dárdát tömjetek.

H á b a d o r.

Oh vég veszélyem' nappala!
Kelj, kelj föl alvó Zádorág!
Vad képü ádáz férfiak
Jöttek temetni Hábadort.

Z á d o r á g.

Ki jő Homonna' völgyiből
Nyugalmam' álmát bontani?
Menj vissza bajnok jövevény!
Míg Zádorágnak fegyvere
Halál' fiává nem teszen.

H o r v a.

Ijeszd így a' nyögő galamb' fiát,
Vagy a' futamló őzekét:
Horvának dárdával felelj,
Csak dárda' hangját érti ő.

Kendit boszulni jöttem én,
Vagy veszsz, vagy Kendit add elő.

Z á d o r á g.

Kendit mi haszna kérdezed?
Mély szirtüregben fekszik ő.
Nem látogatja napvilág,
Fülét nem éri semmi hang;
De a' setétség ott lakik vele,
És a' setétség' fajzati
Denevérek, és bagolyfiúk
Borzasztó rémi szárnyakon
Lengnek körűle gyászosan,
'S a' kormos éjfélt őrizik.
Nem tudja ő, hogy a' hajnal hasad,
Hogy fénye játszik a' tetőn;
Gyors sólyma gyakran erre csap,
'S éjében ő nem tudja azt:
De majd ha hallja kínjait
Az égszemű leány,
Eljő Homonna' völgyiből,
'S kiváltja éltét bájain.
Akkor vigadjunk, Horva, majd,
Majd akkor! Addig nem lehet,
Szellő sem éri addig őt,
'S te, Horva, innen kelj tova.

H o r v a.

Tovább Horvának semmi sincs:
Itt éri végét a' világ —

De már elég szó harsogott.
Te, a' ki e' sziklát lakod,
Gyalázat' dölyfös gyermeke!
Tudd: Csilla nem jő Kendiért,
Én jöttem értte 's a' halál.

Z á d o r á g.

Hát ketten? hah azt kedvelem,
Hogy a' halál is eljöve.
Én majd átadlak itt neki,
Hogy őseidhez rántson el,
'S egyen meg a' rút föld alatt.

H o r v a.

Mikor látok hát készülést,
Te bő beszédek' bajnoka?

Z á d o r á g.

Nem kell a' hősnek készület,
Ha kard világol oldalán.
Ne várd, míg pajzsom érkezik,
Míg a' halálos dárda kél;
Itt, itt van a' kard, nyugtalan:
Nyeld el, ha kéred harczomat.

H á b a d o r.

Oh harczok' napja, eljövél!
Üdvözlöm jöttödet,
Mint vad madár az égi háborút,
Mint zúgó tenger a' vihart.
Láttátok a' ködök fölött
Az erdők' fáját ingani?

Úgy ing közelgő Zádorág'
Fején ijesztő tolluja.

C s u p o r.

Nem látod a' tollat lehullani?
Horvának karja törte le.
Fenn jár csapása, 's hirtelen
Mint gyilkoló ölyv, száll alá.

H á b a d o r.

Nem retteg attól Zádorág,
Előbbre törtet győztösen.
Peng Horva' súlyos fegyvere,
És messze hullnak rongyai.
Szedjétek össze rongyait,
Gyászos Homonna' gyermeki!

C s u p o r.

Nem látod, fondor énekes!
Sápadni a' sziklák' urát?
Így sárgul őszkor a' levél,
'S ha szellő éri, földre hull —
De melly csapás ez! hangosan
Kipendűl Horva' fegyvere.
Hová lett kardod oh vezér?
Fuss el, ne várd meg a' halált.

H á b a d o r.

Szép a' csatában Zádorág,
'S erős, mint a' nagy vártető
Sziklás vadonnak ormain.
De Horva felleg, mellyet a'

Szelek' játéka messzehajt,
Melly gőzzé olvad a' napon.

C s u p o r.

Nem! a' hős még nem csügged el.
Mint a' nyomott ág, újolag
'S hatalmasabban kél elő.
Buzgányt ragad most kard helyett.
Tört kardja messze penge le;
De a' nagy vasgomb nem törik,
Emészti ellensége' tagjait,
Mint nagy fejű vad a' juhot,
Mint hulló szirt a' sík jeget.

H á b a d o r.

Hová hanyatlol Zádorág?
Ah hát én gyászra jöttem el!

C s u p o r.

Im Horva sujt, és tántorog
A' sziklavári durva hős.

H á b a d o r.

Jaj! agg fejednek Hábador!

C s u p o r.

És ismét sujt, és Zádorág,
Mint puszta csarnok a' hegyen,
Mint tornyos szikla összedől.
Dicsőség égjen éleden
Oh Horva' győztös fegyvere!

H o r v a.

Ledőlt a' dölyfös Zádorág;

Nyissátok Kendi' zárait.
Az, a' ki őtet üldözé,
Temetetlen itt hadd veszszen el,
'S ne lelje sírját gyermeke. —
Ti kik várában voltatok
Fegyverre termett férjfiak!
Velem ledulni jőtök el
Ádáz Korondár' lakhelyét.

K e n d i vezettetik.

Ki hoz ki éjjelemből engemet?
Kinek karjára dől kezem?
Oh éjfél fekszik e' szemen,
Éjfélnek árnya lelkemen.
Ti jőtök hozzám gyilkosok?
Oh Gyámol, Csilla, Tengemér!
Vesztemhez el ne jőjetek.
Bus árnyam éjjel megkeres
A' puszta dombok' ormain.

H o r v a.

Hajh gyásznak napja! hős öreg
Igy kell-e látnom képedet?
Setét az, mint viharban a' tetők,
Mint a' tengerzaj' éjjele.
Por űli tisztes fürtödet,
És a' pók végig szőtte arczidon
Féregvadászó szálait.
Hajolj karomra apja kedvesemnek!
Én Horva jöttem értted el.

Szabaddá lettél általam,
'S halál' fiává Zádorág.

K e n d i.

Halál' fiává Zádorág?
Oh én nem látom vérzeni.
De bár sebéből tenger folyjon el,
Én többé meg nem látom azt.
Hol vannak Csilla, Tengemér?
Hol késik Gyámol sorsosom
Elhűlt ölembe hajlani?

H o r v a.

Nyugtasd meg égő lelkedet.
Én Származszegbe elmegyek
Megvíni Gyámolt, Tengemért,
'S Csillát Homonna' völgyiben
Épen találják karjaid.

K e n d i.

'S csak őt találják karjaim?
Hajh! késő vendég a' halál.
Nem jött el érttem, míg erős
Dárdával vártam a' csatán.
Kikerülte izmos ifjuságomat,
'S remegve tért el más felé.
Akkor gunyolva híttam őt;
Most éji tolvajként jön el,
'S kilopja fájó lelkemet.
De menj el Horva! menj dicsőn
A' hír' 's szerencse' szárnyain.

Kedvezzen ég, föld 's a' habok,
Szelek ne bántsák útadat.
Erőd legyen, mint a' duló sasé,
Mint a' megindult tengeré.
Engem Homonna' völgyibe
Vezessetek le, bajnokim!
Én ott találok nyughelyet.
Oh Csilla, kedves magzatom!
Ott fogsz te űlni síromon.
Majd kérdik a' bércz' ifjai:
Kit gyászol a' szép bús leány?
Kiért omolnak könnyei?
„Nem egy szép ifju bajnokért,
Nem a' lehullott kedvesért,
De a' megaggott Kendiért,
Érette folynak könnyeim."

H o r v a.

Oh a' szép könnyek sírodon
Nem fognak folyni még soká!
Menj jobb reménynyel, és pihenj
Szép Csilla' karján addig is,
Míg harczaimból megjövök.
Mondd meg, ha kérdez a' leány:
Hogy Horva elment messzire
Széllel, habokkal küzdeni.
De Horva' életének a'
Szél és hab nem fog ártani,
Csak Csilla hozzá hű legyen:

Kerülje a' hegyek' vadát
A' puszta bérczek' ifjait.
Ki retteg a' csaták' zugásitól ?
Ki a' halálnak mérgitől ?
Nem! Horva attól nem remeg,
Csak tőled Csilla, haj! nagyon
Tőled 's bajodtól retteg ő. —
De talpra bajnok! zengjen a'
Kürtnek, paizsnak érczszava.
Tengerre keljen a' ki hős,
Tengerre hija Horva őt.

H á b a d o r.

Ah mind ezek köztt csak magad
Vesznél-e könnyezetlen Zádorág ?
'S én, a' ki nászra jöttem el,
Holtodnál némán álljak-e ?
Oh jajdúlj kobzom! zúgjatok
Ti puszta várnak bérczei!
Itt fekszik halva Zádorág,
'S a' hírnek napja sírba száll.
Zendűljetek meg völgyek és hegyek!
Te is szélvész! ordítsd el messzire:
Hogy Zádorágnak sírja nyílt,
'S a' hirnek napját elnyeli.

H o r v a.

Ki az, ki a' szégyen' fiának is
Dicsérő sírdalt énekel?
'S a' szélvészt, völgyet és hegyet

Gonosz nevével zengeti?
Ki az? Csupor! menj verd el őt,
Törd össze bűnös hangszerét,
És a' tengerbe szórd tova.
Most el vitézek! fenn lobog
Szárnyas vitorlánk árboczán.
El a' szigetbe! a' ki hős,
Kövesse Horvát fegyvere. *El.*

H á b a d o r.

Kergessen a' halálnak ostora
Kevélység' rabja tégedet,
Dühös szélvészek űzzenek,
'S ne hagyják érni révedet.
Ugassanak meg a' szirt' öblei,
'S midőn elölök futva fut hajód,
A' csillagok ne hintsenek sugárt.
De égj meg, égjen alattad a' hab is,
Hogy el ne oltsa lángodat. —
Gyalázat! a' vén Hábadort
Ki fogja megbecsűlni még?
Átok, halál, átok; halál reád
Te átkozottak' gyermeke!
Hol zengjen még ezentul énekem,
Ha itt nem, itt e' gyászhelyen? —
De meg van. Itt egy elveszett
Kézíj hever, 's hurján szárnyas nyila,
Elhagyva, mint a' sánta vad,
Megvetve, mint te Hábador.

Hah! ez legyen most lantom, ez
Kísérje bánatomnak hangjait.
Nem harczot és szerelmet dallok én,
Nem! a' halálnak mondok éneket,
Szörnyűt, hogy hangja sírokat repeszszen,
'S az élet' kedvét porba ássa el.
Homonna! te meg fogsz engem hallani.
Még csendesek fenyéred, völgyeid;
De megpendítem bennök húromat,
'S kieresztem a' haragnak mennykövét,
Hogy elmenjen 's megüsse tölgyedet,
Azt a' büszkét, ki híremben megölt.
Hah! majd esésétől fog zengeni
A' csendnek völgye, 's széltiben
Viharrá gyülnek bennek a' jajok,
'S égő folyammá könnyeik.

HOMONNA' VÖLGYE.

Csilla.

A' puszta tenger' szélein
Meddig fog járni Csilla még,
Meddig fog járni hasztalan?
Im én itt töltöm a' napot,
Itt töltöm a' nap' alkonyát,
'S a' hajnal ébren ott talál
Korán lenézve dombomon.
De ah szép zászlót dél felől

Nem lát lobogni még szemem.
Ki, oh ki mondja meg nekem
E' szél' hazája merre van?
Nem hajt-e hozzám or hajót,
Nem űz-e tőlem vártat el?
Te tétovázó lenge szél!
Honnan repűlsz, örűlhet-e
Vagy sírjon a' lány jöttödön?

H á b a d o r.

Csend' völgye! itt mosolygsz tehát,
'S öledbe vetted Hábadort?
Eztán a' sírnak völgye légy, 's neved
Az éjnek, útazónak rettenet.
Teremj halált és bánatot.
Ím én aratni jöttem el,
Aratni bánatot 's halált.
'S ha e' vég munkám elkelend,
Nyugonni száll rá agg fejem. —

Csillát meglátván

Ah szép virágszál! téged is
Halálos sarló metsz-e le?
Te messze néző barna lány
Szélvítta fürtöd' árnyiban,
El, elborít-e téged is
Eskütt boszúmnak fellege?
De úgy van: Zádor' háza dőlt,
Most Kendi' háza dőljön el,
'S a' szélveszek, villámok, záporok

Csattogva hordják ormodon,
Süvöltve zúgják völgyeden
Homonna! Hábador' nevét.

C s i l l a.

A' tél' havával elborítva,
A' nyár' hevével mennydörögve
Kit látok jőni ott felém?
Haj! nem jó hírek' apja az.
Veszélyes, mint a' hév' jege,
Melly szép tavaszt lel a' mezőn,
'S telet hagy szörnyü nyomdokán.
De merre fussak? Jaj nekem!
Tekintetétől borzadok.

H á b a d o r.

Ne fuss az ősz elől, leány.
Lássad, kezében nyíl vagyon.
És éles a' nyíl és sebes;
Mert neki zúgó szárnya van,
Mint a' csapongó sasfinak.
De meg ne rettenj, nemde te,
Te harmat arczu gyenge lány,
Te a' vak Kendi' lánya vagy?

C s i l l a.

Oh jaj mért mondod vaknak őt?

H á b a d o r.

'S nem Horva volt az, a' kiért
Epedve csüggél a' vizen,
'S ohajtva lested a' szelet?

C s i l l a.

Homonna' íjas lányai!
Hová szaladjon Csilla most?
Ah mért hagyott el títeket,
Ez őt halálra üldözi.

H á b a d o r.

Lásd Horva szép hős 's nagy vitéz:
Eldőlt előtte Zádorág;
De ál hajóra mért kele?
Most a' nagy tenger' árjai,
Mint egy nehéz bércz, oszlopúl
Feküsznek elszórt csontain.

C s i l l a.

Ne ölj meg engem illy korán
Gonosz hirekkel, oh öreg!
Nézd kék köd úsz a' tengeren,
'S középen barna: tán hajó,
Tán Horva' hajója szegdeli.

H á b a d o r.

Az csalt szemednek réme csak.

C s i l l a.

De nézd, mi könnyüden repűl!
Hajó az, barna nagy hajó,
Mint a' gyors sólyom, úgy siet
Csillának jó hírt mondani.

H á b a d o r.

Nem jó hírt jő az mondani,
Az egy setétlő fergeteg.

Jer, a' berekben enyhelyed,
Jer, itt ne várd meg a' vihart.

C s i l l a.

Oh nem setétlő fergeteg,
Hajó az Szármaszeg felől,
Melly visszahozza hősömet.
Nézzed vitorlás árboczit,
Nézzed kerekded termetét,
'S zászlóját nézzed fen elől.
Fehér az, mint a' téli domb,
'S azt mondta Horva mentekor,
Mint Csilla' keble' halmai.

H á b a d o r.

Az egy hattyúnak szárnya volt,
Melly elrepűlt a' vész elől,
'S csendesb hazában kér tanyát.
Jer! késned immár nem szabad.

C s i l l a.

Hagyd néznem oh ősz! a' hajót,
Csak egy kissé hagyd nézni még!

H á b a d o r.

Nem, e' nyílhegyre! nem tovább.
Föl! e' tetőkön van helyed

C s i l l a.

Ah nincs hát többé irgalom?
Heverj itt arczom' fátyola!
Tán megjön a' hős, fölveszen,
'S hűséggel hordoz fegyverén.

Hábador.

Ez lesz boszúmnak kezdete:
Sziklás üregbe rejtem őt.
Gyászára térjen Horva meg,
És honn ne lelje kedvesét.
'S ha majd futtában mint agár,
Buvában, mint bús gerlicze,
Úgy kezd elveszni sajnosan,
Csak akkor lássa Hábadort
A' sírok' szélén állani. *El.*

KENDI vezettetik.

Itt szűnjetek meg bajnokim,
Itt nemde Tarczal' sírja van,
'S e' kő porán áll czímerűl?
Gyakorta innen néztem én
A' nyugvó tenger' tűkörét,
'S hallám bús fája' lombjait
Az esti szélben zúgani.
Most visszatérnek képeim,
'S szivemben új gyász terjed el.
Tarczal! te nyugszol: ott alant
Szép ifjuságod' álmait
Kötözve tartja bús halál.
Te nyugszol, oh és a' vak ősz
Sírkő gyanánt ül hantodon.
Még gyönge volt az ifju. Jött,
'S ölében sírvá hordozá
Öccsét, egy kedves gyermeket.

Itt ásta sírját annak is.
„Temetni jősz-e hát ide
Oh távol ország' gyermeke?"
Kérdém, 's az ifju így felelt:
„Pusztúlt hazából jöttem én.
Nézd bajnok e' kis gyermeket,
Csak ez maradt meg mindenem közűl.
Gyümölcsöt szedtem a' hegyen,
'S még reggel vígan ette azt.
Patakhoz vittem, 's ott ivott
Rózsás ajakkal édesen,
'S mint egy gondatlan gyenge méh,
Döngécselt a' szép partokon.
Most itt van: elérte a' halál.
Hagyd eltemetnem őt ide,
Hogy ellenségim vad szelekbe
Ne szórják árva csontait."
Megcsókolá, és eltemette őt,
Kegyes szavakkal biztatám,
Sírt, 's eltörölte könnyeit,
'S fiammá kívánt lennie.
Az lett. Ő 's Csilla szüntelen
Együtt vadászták a' hegyet,
Együtt vigadták a' tavaszt.
'S szép lett a' gyermek: arczait
Nemes tűz' lángja égeté;
De lágy szivében gond lakott,
Szemében esdeklő panasz.

Igy jött Csillához egykoron,
'S rebegve szólt, de nyájasan:
„Oh Csilla! Tarczal halni megy,
Meghaljon értted szép leány,
Boldogtalan Tarczal meghaljon-e?"
Nem érté őt el a' leány,
'S enyelgve így szólt botorúl:
„Halj meg hát Tarczal! Csilla majd
Egy szép fenyéren eltemet."
És itt temette őtet el;
Mert halva lelte a' vadász,
Vad kantól tépve a' tetőn.
Oh csendes a' sír' éje: Tarczal ott
Porágyon alszik hidegen.
Nem hallja Kendi' szózatát,
Nem látja Kendi' éjjelét.
De hol maradhat Csilla? oh nagyon,
Nagyon sokáig késik ő.
Nem láttok a' fenyéren jőni lányt,
Nem a' ligetnek ormain?
'S a' tenger' mormoló szele
Nem hajt-e hozzánk várt hajót?

Egy bajnok.

Nincs a' fenyéren semmi lány,
Nincs a' ligetnek ormain;
De gyors hajó szeg útat a'
Csillámos hátu tengeren.

Fehér zászlójok leng elől.
Örülj, most érik révedet.

K e n d i.

Hát épen térnek ők haza?
Vezessetek le bajnokim
Le rég ohajtott kedvesim közé.
Oh még épségem' napjain
Elég volt látnom egy sugárt,
Most dél' világa is keves. *El.*

H o r v a föllép.

Megadta díját Szármaszeg,
'S Korondár büszke tetteit
Csufos békével zárta be.
Minden helyén van, 's vígadoz,
Kit a' bú' átka sujta meg;
Csak Horva még nem vígadoz,
Horvát most éri gond 's veszély.
Hah! vagy nem látta a' leány
Zászlóm' lobogtát a' hajón?
Vak Kendi ott teremhetett,
És ő nem látta volna meg?
Harczok! ti meg nem öltetek,
'S most béke' napján veszszek el?
De itt egy fátyol' rongyai
Jegyeznek útat a' sikon.
Ha ez Csillának fátyola! —
Ti gyász Homonna' völgyei!
Ti erdők, bérczek, tengerek!

Én sorra dúllak títeket,
Hová tevétek hölgyemet? *El.*

ERDŐS HELY.

Hábador, Csilla.

Hábador magában.
Engesztelődöl agg szivem?
'S az ifju szépség' bájai
Eloltják szomju vágyadat?
Im e' leányka melly szelíd!
Szánásra olvad érzetem
Ha megtekintem őtet, ah
Mért kell az ártatlannak is
Boszúm' utában állani?

Csilla.
Ősz ember! még hová ragadsz?
Meg akarsz-e ölni? oh megállj:
Remegnek minden tagjaim.

Hábador.
Ülj itt mellettem szép leány.
Te szép leány vagy 's gyenge mint
A' harmat' első gyöngyei.
Szép és ártatlan vagy te még,
'S szemed' mosolygó tengerében
Tisztán 's derűlten úsz az ég.

C s i l l a.

Ősz ember! úgy-e nem ölsz meg engem?

H á b a d o r.

Nézd, én leroskadt agg vagyok,
A' barna fürtök hóvá lettenek,
'S járásom, mint a' nyárlevél,
Remegve csúsz a' síkon át.
Lásd, én leroskadt agg vagyok,
'S nincs olly leányom, mint te vagy,
Nincs semmim, oh én elhagyott!

C s i l l a.

Boldogtalan! mi bántja szívedet!

H á b a d o r.

Te szánsz? Nem, az még nem szabad.
Előbb még jajt kell érned, és
Homonna' völgyén vért 's halált.
De bár szánj, oh mert akkor is
Még szánni kell agg Hábadort.
Ti érzéketlen lombok, és te föld!
Mellyet tapodnak lábaim,
Szégyen borít előttetek, hogy itt
Kitör belőlem a' panasz.
Oh én nem mindig voltam így.
Leányom serdűlt bájosan
Már nagy koromnak kezdetén,
'S egy hős kebelnek dísze lett.
Szerelme' szép gyümölcseit,
Két fürge kis fiút nevelt,

És őket én még láthatám.
Ez ősz szakállal jatszadozva
Gyakorta ültek térdimen,
'S dadogva még az est' hüvében
Dalt kértek tőlem és regét.
Szegények már ők sincsenek!
Magam bujdostam e' csapás után,
Majd a' fejdelmek' udvarát
Kereste szűnő bánatom,
'S tisztelve jártam mindenütt.
Szabad dalokban hirdetém
A' régi kornak tetteit.
Szerelmet érzett a' leány,
Harczot, szerelmet a' vitéz,
'S áldotta minden Hábadort;
Csak egy nem! — Hah fagyos kebel!
Forralj utószor még dühöt,
'S te meggyalázott gyáva fej!
Hullasd el őszűlt fürtidet.

C s i l l a.

Haj! mit fogok még hallani.

H á b a d o r.

Nézd, mint egy barmi részeget
Megrugdalák az ősz dalost.
'S e' véres oldal' csontjait
Egy durva bajnok törte meg.
Vadúl ragadták kobzomat,
'S vigasztalója vég koromnak

Törötten űlt a' vízben el.
'S ezt nem setétben, nem titkon tevék,
Világos nappal, számos nép előtt,
Hogy bujva menjek bár hova,
Gyalázatomról rám ösmerjenek.

C s i l l a.

Enyhítsd-meg ősz e' bánatot.
Ím én nem hagylak téged el.
Jer őseimnek termibe,
'S élj ott közöttünk boldogúl.

H á b a d o r.

Én ismét emberek közé?
Nem! még egy dolgot végzek el,
Aztán megásom síromat. —
És még én nem vagyok magam.
Egy kincsem van még, nézz ide,
Ez a' halálos nyílsugár.
'S ez Horva' szívén metsz utat;
Mert engem Horva ronta meg.

C s i l l a.

Jaj! milly kezekbe jöttem én.
Ne öld meg oh ősz! a' dicsőt,
Ne öld meg Csilla' kedvesét.

H á b a d o r.

Ha majd homályban bujdosik
A' sűrű berkek' fái köztt
Pihenni vágyván enyhelyén,

Akkor rohanja meg nyilam,
És üsse porba gőgös homlokát.

C s i l l a.

Kegyetlen ember! — ah hová legyek!

H á b a d o r.

Ő volt kegyetlen, én nem az,
Én csak boldogtalan vagyok.
De mind a' szűk hazába őseim
Gyalázat nélkül mentek el:
'S csak én ne menjek úgy oda?
Vérrel mosom le szennyemet,
'S te addig zárva itt maradsz,
Hogy majd ha bántóm megbukott,
Házába térhess Kendinek,
'S melly még most számkivetve bolyg,
Nevemnek hírét megvigyed.

C s i l l a.

Nem többé, hírt én nem viszek,
Ha Horva eldől általad.
Oh én boldogtalan leány!
Ereszsz el, jó ősz! engemet.
Ím a' te lányod én leszek
Szemed' világa én leszek,
Hogy elkerülhesd a' veszélyt,
Csak most bocsáss el engemet.
Ah e' galambhaj, e' kezek,
'S ez égbe néző jámbor arcz
Nem azt javalják: hogy te ölj.

Egy ősz atyám van, mint te vagy,
Egy gondos édes jó anyám,
Bátyám, kit szűből kedvelek,
'S egy hősöm, ah egy déli nap,
Ki nélkül elfogy életem.
'S ezek hiába várjanak
A' puszta tenger' szélein?
Oh lásd, szemeidet könyv teli,
Bocsáss hozzájok engemet.

H á b a d o r.

Hogy rám hadat hozz általok?

C s i l l a.

Nem, én csak Horvát hívom el,
Hogy sírva vallja szégyenét,
'S megengesztelje szívedet.
Bocsáss, én ismét megjövök.
Vedd e' legdrágább kincsemet,
E' sípot vedd el zálogúl,
Hogy Csilla ismét megjövend.
Itt függ ez mindig keblemen,
Vedd, ez az én Tarczalomnak sípja volt.

H á b a d o r.

Ez a' te Tarczalodnak sípja? Hah!

C s i l l a.

Tarczal testvérem volt nekem.
Ő messze földről jött ide,
És ifjuságom' társa lett.
Együtt vadásztuk a' hegyet,

Együtt vigadtuk a' tavaszt,
'S dalunkat a' vadaknak halmain
Örömmel hallá a' vadász.
De ő korán hűs éjbe szállt.
Én sírt kerestem szép mezőn neki,
'S most ott a' zúgó tölgy alatt,
Ott a' halomnál nyugszik ő.
Hogy jött, csak e' kis sípja volt,
És ezt is itt hagyá nekem.
Ezt nyujtom én is zálogúl,
Hogy értte ismét megjövök.

H á b a d o r elmerülve.

Te sírt kerestél szép mezőn neki.

C s i l l a.

Melly változás ez? oh öröm!
Horvátnak nem kell veszni már.

H á b a d o r.

'S ez a' te Tarczalodnak sípja volt?
Tarczal leányom' gyermeke,
E' sípot én adám neki:
Oh ez az én Tarczalomnak sípja volt

C s i l l a.

Mindenhatóság' istene!
Te hát az elhunyottnak őse vagy?
Atyám! te nem fogsz bántani.
Im én atyámnak mondalak,
Mert ő testvérem volt nekem.
Tarczal ha élne, szánna engemet,

És Tarczal' őse nem fog bántani;
Mert ő testvérem volt nekem.

H á b a d o r.

Menj vissza innen, szép leány!

C s i l l a.

Kegyes jó lélek! áldva légy ezért.

H á b a d o r.

Menj, nyugszik a' nap, menj, siess.
Setét az erdők' alkonya.
Veszélyek ülnek útain,
'S árnyában a' rém táboroz.
Menj, itt ne érjen a' homály.

C s i l l a.

'S atyám te nem jősz el velem?

H á b a d o r.

Menj, vidd Horvának e' nyilát,
Én elvégeztem, a' mi hátra volt.
Neh! vidd el Horva' életét,
'S hogy én küldöttem, mondd neki.

C s i l l a.

Oh hát te nem jősz el velem?
Jőj, itt megölnek a' vadak.

H á b a d o r.

Nem! nem! csak gőgös emberek,
Vadak nem bántják Hábadort.

C s i l l a.

Ah hát az éhség öl meg, jer velem.

H á b a d o r.

Éhségtől nincs mit tartanom.
De ím, hat őz áll csopron ott
A' sűrű berkek' szélein.
Menj lány, nyilazd el egyikét,
Az majd kitartja Hábadort.

C s i l l a.

Szálljon meg a' szelíd öröm'
Áldása, nagy szív, tégedet;
'S nyugalmat adjon és gyönyört
Az ősz kor' vége még neked.
Ím hogy megejtsem a' vadat,
Most távozom; de megjövök
Az első napnak keltekor. *El.*

H á b a d o r.

Menj szép szerelmed' hajnalában
Ártatlan lányka! menj tova.
Én édes ifjuságodat
Minek dulnám, én agg fej, el?
Ott hol pihennek a' mezőn
Véremnek végső cseppjei,
Ott a' nyugalmas tölgy alatt
Találok én majd enyhelyet.

C s i l l a visszatér.

Atyám! ellőttem a' nyilat,
Nézd hogy remegnek ujjaim.

H á b a d o r.

Halálnak színe arczodon,
Mi lelt, oh lányom, tégedet?

C s i l l a.

Vad kergetett meg. Nézzed ott,
Ott a' berekből tört elő,
A' többi tüstént elfutott;
De ez pihegve jött felém.
Nyögése mint az emberé,
Futása, mint a' remeké.
Ah itt közelget, jaj nekem!

H o r v a sebesedve jő.

Vedd vissza szép vadász lány! a' nyilat,
Mélyen hatotta keblemet.

C s i l l a.

Egek hatalma! oh ki ez?
Halál fesziti keblemet.

H o r v a (megösmervén.)

Hah Csilla! te lettél gyilkosom. —
Te Csilla és ez ősz együtt? *nyilát kiszakasztván*
Itt van, vegyétek vissza a' nyilat.
Itt keljen halmom a' tetőn.
Te Csilla! itt űlj halmomon,
'S éjfélkor ébreszsz engemet.
Éjfélkor és éjfél után
Viharban ébred Horva fel. *Meghal.*

H á b a d o r.

Elért hát sorsod téged is,
Te hősök' ifju csillaga!
Oh átok fekszik e' napon,
Átok terajtad Hábador.

C s i l l a (Horvához rogyván a' nyillal)
Temess el engem, Hábador!
Temess Horvához engemet.
E' véres nyíl az én nyilam.
Temesd el ezt is oh atyám!
Itt — itt szivemben van helye.

H á b a d o r.

'S te is, te gyenge szép virág!
Hervadva dőlsz-e el te is,
'S telem' havában én fölötted
Hiába sírom búmat el?
Most Hábador! most ásd meg sírodat!
Im én boszúra jöttem el,
'S hogy most az megvan, a' napot,
'S fogantatásom' éjét átkozom.
Ki játszik ott fenn így velünk?
Keblünkbe forró vágyat ád,
'S csak akkor hagyja telni azt,
Midőn már lángja megszakad. —
Ne mondja gyermek énnekem,
Hogy boldog: a' ki sokáig él;
(hozzájok borultában)
Az boldog, a' ki meghal mint ezek,
Ki mélyen alszik föld alatt.

TARTALOM.

DALOK.

EPIGRAMMAI KÖLTEMÉNYEK.

VEGYESEK.

NÉPI KÖLTEMÉNYEK.

B A L L A D Á K.

Az évszámok a' darabok' iratása' nem kijöttök' idejét jelentik.

H i b a.

A' 77. l. második sorában *égé* helyett olvasd: *ágé*.

